इन्सेक बुलेटिन

इन्सेक insec

वर्ष २ अङ्क १६ चैत २०७९

सहमतिका आधारमा सङ्क्रमणकालीन न्यायसम्बन्धी बाँकी कार्यभार पूरा गर्नु पर्नेमा जोड

सर्वदलीय, सर्वपक्षीय सहमतिका आधारमा सङ्क्रमणकालीन न्यायसम्बन्धी बाँकी कार्यभार पूरा गर्नु पर्नेमा काठमाडौँमा आयोजित एक कार्यक्रममा सरोकारवालाले जोड दिएका छन् ।

इन्सेकले चैत २८ गते काठमाडौँमा आयोजना गरेको सङ्क्रमणकालीन न्यायसम्बन्धी अन्तरसम्वाद कार्यक्रममा पूर्वमन्त्री एवम् सांसद अर्जुननरसिंह केसीले सर्वपक्षीय सहमतिका आधारमा सङ्क्रमणकालीन न्यायसम्बन्धी बाँकी कार्यभार पूरा गर्नु पर्ने बताउनु भयो ।

उहाँले भन्नु भयो-'पार्टी ह्वीप दोस्रो कुरा हो सबैभन्दा पहिलो कुरा सर्वपक्षीय सहमति हुनु आवश्यक छ ।' पीडितको प्रतिनिधित्व बिना यो प्रक्रिया पूरा हुनै नसक्नेमा उहाँले जोड दिनु भयो ।

सांसद केसीले हतारोमा प्रक्रिया पूरा गरेर यसअघिका कुनै पनि प्रतिबद्धता पूरा हुन नसक्ने ठोकुवा गर्नु भयो । छलफललाई ठूलो दायरामा लगेर पीडितले न्याय पाउने वातावरण तय गर्नु पर्नेमा उहाँको जोड छ ।

पूर्वमन्त्री एवम् सांसद विमला राई पौड्यालले शान्ति प्रक्रियाका बाँकी काम सम्पन्न गर्नका लागि पीडित र सरोकारवालासँगको छलफल नगरी ठोस निर्णय लिन नहुने बताउनु भयो ।

यसभित्र ....

- सहमतिका आधारमा सङ्क्रमणकालीन न्यायसम्बन्धी बाकी कार्यभार पूरा गर्नु पर्नेमा जोड/१
- नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तक परिमार्जनसहित इतिहासको निरन्तरता विषयक कार्यशाला सम्पन्न/२
- कोशी प्रदेश/३
- मधेश प्रदेश/५
- बागमती प्रदेश/८
- गण्डकी प्रदेश/१४
- लुम्बिनी प्रदेश/१३
- कर्णाली प्रदेश/१६
- सुदूरपश्चिम प्रदेश/२१
- प्रेस विज्ञप्ति/२३

सांसद सुशीला श्रेष्ठले विस्तृत शान्ति सम्झौतामा उल्लेख गरे अनुसार नै यस विषयमा देखा परेका समस्या समाधान गर्नु पर्ने उल्लेख गर्नु भयो ।

द्वन्द्वपीडित एवम् सांसद मैना कार्कीले पीडितलाई बेवास्ता गरेर कानुन ल्याएमा समस्या झन् बढ्ने हुँदा पीडितलाई शान्ति प्रक्रियामा सहभागी गराउनु पर्ने बताउनु भयो ।

इन्सेकका अध्यक्ष डा. कुन्दन अर्यालले सङ्क्रमणकालीन न्यायसम्बन्धी बाँकी काम सम्पन्न गर्न पीडितको सहभागिता, मानव अधिकार समुदाय र अन्तर्राष्ट्रिय समुदायसँगको परामर्श तथा सर्वोच्च अदालतले दिएका अदेशलाई स्मरण गर्दै कानुन बनाउन सांसदको ध्यानाकर्षण गराउनु भयो ।

इन्सेकले काठमाडौंमा सांसदहरूसँग आयोजना गरेको सङ्क्रमणकालीन न्यायसम्बन्धी अन्तरसम्वाद कार्यक्रममम्मा धारणा राख्दै इन्सेकका संस्थापक अध्यक्ष सुशील प्याकुरेलले संसदमा विशेष समिति बनाएर पीडितसहित सरोकारवालासँग छलफल गरी निश्कर्षमा पुग्नु पर्ने बताउनु भयो ।

टिका ढकालले अहिले संसदमा पेश गरिएको विधेयकलाई संशोधन नगरी पारित गरेमा पीडितले न्याय नपाउने बताउनु भयो । पीडित र अन्तर्राष्ट्रिय समुदायले स्वीकार नगरी तथा सर्वोच्च अदालतले गरेका फैसलाको सम्बोधन नगरी ल्याइने विधेयकले फेरि पनि पीडितलाई धोका दिने उहाँको भनाइ छ ।

सङ्क्रमणकालीन न्यायको विषय नेपालको आन्तरिक विषय मात्रै होइन । यसमा अन्तर्राष्ट्रिय समुदायको गम्भीर चासो र सरोकार रहेको छ ।' उहाँले भन्नु भयो-'सर्वोच्च अदालतले विभिन्न मितिमा दिएका आदेश तथा परमादेश अनुसार ऐन संशोधन भयो भने पीडितका मुद्दा समेट्छ ।'

नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तक परिमार्जनसहित इतिहासको निरन्तरता विषयक कार्यशाला सम्पन्न

इन्सेकले सन् १९९२ देखि हरेक वर्ष प्रकाशन गर्दै आएको नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तकको आगामी वर्षदेखि केही परिमार्जित ढाँचामा ल्याउने उद्देश्यले काभ्रेको धुलिखेलमा आयोजित दुई दिने कार्यशाला सम्पन्न भएको छ ।

नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तक परिमार्जनसहित इतिहासको निरन्तरता विषयक कार्यशालामा इन्सेकका पूर्व अध्यक्ष सुबोधराज प्याकुरेलले थातथलोमा नै गएर पीडितसँग कुराकानी गरेर ल्याएको तथ्यले वर्ष पुस्तकको विश्वसनीयता बढाउने बताउनु भयो ।

उहाँले मानव अधिकार उल्लङ्घनका घटनाको तथ्य र तथ्याङ्कलाई पठनीय र सङ्ग्रहनीय हुने गरी प्रस्तुत गर्नु पर्ने बताउनु भयो ।

इन्सेकका अध्यक्ष डा. कुन्दन अर्यालले नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तकले मान्छेका अधिकारलाई मुखरित गर्नु पर्नेमा जोड दिनु भयो ।

इन्सेकका महासचिव रघुनाथ अधिकारीले इन्सेकको स्रोत र साधन र जनशक्तिको मितव्ययी परिचालनबाट ओजिलो पुस्तक प्रकाशन गर्नु पर्ने बताउनु भयो ।

इन्सेकका कार्यकारी निर्देशक विजयराज गौतमले नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तकमा सुधार्नु पर्ने विषयमा सुधार गर्दै र नयाँ थप गर्नु पर्ने विषयसमेत थप गर्दै अझै परिष्कृत बनाउने बताउनु भयो ।

मानव अधिकार वर्ष पुस्तकको आगामी अङ्कहरूका परिमार्जनका सन्दर्भमा छलफल गर्न आयोजित कार्यशालामा मानव अधिकार प्रलेख तथा प्रसार विभागका प्रमुख मदन पौडेलले वर्ष पुस्तक तयारीको

समयरेखासहित योजना प्रस्तुत गर्नु भयो ।

त्यसैगरी कृष्ण गौतमले व्यव्थापिका, सम्झा श्रेष्ठले न्यायपालिका, रमेशप्रसाद तिमल्सिनाले कार्यपालिका लेखनमा गरिएको अभ्यास र आगामी योजना प्रस्तुत गर्नु भयो ।

अनुज केसीले तथ्याङ्क प्रस्तुती र सुना प्याकुरेलले दलितका अधिकार र फौजदारी न्यायका सवालमा योजना र ढाँचा प्रस्तुत गर्नु भएको थियो ।

प्रस्तुत ढाँचामा इन्सेक कार्यसमितका पूर्व सदस्य शोभाकर बुढाथोकी, अधिवक्ता रविन्द्र भट्टराई, मिडिया विज्ञ विनोद भट्टराई, प्रतिनिधिसभाका सचिव गोपालनाथ योगी,राष्ट्रियसभाका सचिव राजेन्द्र फुयालले टिप्पणी गर्नुका साथै सुझाव दिनु भएको थियो ।

उहाँहरूले नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तकलाई अझै परिष्कृत गर्न आआफ्नो ठाउँबाट सहयोग गर्नेसमेत बताउनु भएको छ ।

कोशी प्रदेश

सङ्घीय सरकारले शिक्षा ऐन नबनाउँदा समस्याः सामाजिक विकासमन्त्री भण्डारी

कोशी प्रदेशका सामाजिक विकासमन्त्री वुद्धिकुमार राजभण्डारीले सङ्घीय सरकारले शिक्षा ऐन नबनाउँदा प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकारले शिक्षा सवालमा कार्य गर्न नसकेको बताउनु भएको छ ।

इन्सेक कोशी प्रदेश कार्यालयले चैत २९ गते विराटनगरमा आयोजना गरेको शिक्षा, स्वास्थ्य तथा वातावरण अधिकारका सवालमा प्रदेशस्तरीय छलफल कार्यक्रममा सङ्घीय सरकारले शिक्षा ऐन नबनाउँदा संविधानले शिक्षाका विषयमा परिकल्पना गरे अनुसार प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकारले कार्य गर्न नसकेको

बताउनु भयो ।

मन्त्री राजभण्डारीले संविधानले शिक्षालाई मौलिक हकका रूपमा व्यवस्था गरेर व्याख्या एवम् परिभाषित गरेपनि प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकारले सङ्घीय शिक्षा ऐन नबनाउँदा समस्या भएको बताउनु भयो । उहाँले इन्सेकलगायतका सामाजिक सङ्घसंस्थाले जस्तै सरकारले शिक्षा, स्वास्थ्य

तथा वातावरणका सवाललाई गम्भीर रूपमा लिएमात्र संविधानमा व्यवस्था भएका कुरा कार्यान्वयन हुने बताउनु भयो ।

कार्यक्रममा पूर्व कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्री एवम् हालका प्रदेश सभासदस्य रामराना मगरले इन्सेकले समाज परिर्वतनका लागि महत्वपूर्ण योगदान पुर्याएको बताउनु भयो । उहाँले स्थानीय सरकार, प्रदेश सरकार र सङ्घीय सरकारमा समेत राजनीति हावी भएका कारण जनताका विषय तीन ओटै सरकारको प्राथमिकतामा नपरेको बताउनु भयो ।

प्रदेश सांसद मगरले शिक्षा, स्वास्थ्य र वातावरणको अधिकार गम्भीर भएकाले इन्सेकलाई तीन ओटै सरकारलाई सधै खबरदारी गर्न आवश्यक रहेको बताउनु भयो । उहाँले सरकारले नीति तथा योजना बनाउँदा आवश्यकतालाई ध्यानमा नराख्दा समस्या चुलिएको बताउनु भयो । सांसद मगरले पछिल्लो दिनमा वातावरणीय सवाल नेपालमा सबैभन्दा जटिल भएको बताउनु भयो । मुलुकभर भएका अव्यवस्थित डपिङ्ग साइटका कारण तीन ओटै सरकारलाई वातावरणीय सवाल सबैभन्दा चिन्ताको विषय भएको बताउनु भयो ।

कार्यक्रममा सुनसरीको देवानगञ्ज गाउँपालिकाका अध्यक्ष वेचनप्रसाद मेहताले स्थानीय सरकार कर्मचारीका कारण असफल हुने बताउनु भयो । उहाँले विद्यालयमा नपठाउने शिक्षकलाई सरूवा र सन्तोषजनक रूपमा काम नगर्ने कर्मचारीलाई सरूवा वा दण्डको सजाय नहुँदा स्थानीय सरकार असफल हुने अवस्था रहेको बताउनु भयो ।

वर्जु गाउँपालिकाका अध्यक्ष जीवछ रायले तीन ओटै सरकारले शिक्षा, स्वास्थ्य र वातवरणका सवालमा विज्ञमार्फत सुझाव लिएर काम गरेको खण्डमा मात्र सरकार सफल हुने बताउनु भयो ।

मानव अधिकार समूह सुनवर्षीका अध्यक्ष जयप्रकाश राजवंशीले स्थानीय सरकार प्रमुखहरूले राजनीतिलाई मुल मुद्दा बनाउँदा स्थानीय सरकारका जनता संविधानप्रदत्त अधिकारबाट वञ्चित भएको आरोप लगाउनु भयो ।

कार्यक्रममा मानव अधिकार समूह रतुवामाई मोरङका अध्यक्ष तेजप्रसाद भण्डारीले माछा मार्नका लागि नदीनालामा विषको प्रयोग, तरकारीजन्यवस्तुमा विषको प्रयोग गरेका कारण जल र जमिन दिनप्रतिदिन प्रदूषित भइरहेको बताउनु भयो । उहाँले मानव अधिकार समूहले स्थानीय सरकारसँग समन्वय र सहकार्य गरी शिक्षा, स्वास्थ्य, वातावरणलगायतका अधिकारका सवालमा कार्यक्रम सञ्चालन गरीरहेको बताउनु भयो ।

कार्यक्रममा इन्सेक कोशी प्रदेश कार्यलयका प्रलेख अधिकृत पुण्य अधिकारीले शिक्षा, स्वास्थ्य र वातावरण अधिकारका सवालमा छलफलपत्र प्रस्तुत गर्नु भयो ।

कार्यक्रम अधिकृत बागमती कट्टेलले इन्सेकले शिक्षा, स्वास्थ्य र वातावरण अधिकारका सवालमा परियोजना सञ्चालन गर्नुको उद्देश्य र कार्यक्रमको सकारात्मक प्रभावका बारेमा चर्चा गर्नु भएको थियो ।

प्रदेशस्तरीय बाल अधिकार सञ्जाल गठन

बाल अधिकारको सवाललाई विद्यालय र स्थानीयस्तरबाट उठानका लागि इन्सेक कोशी प्रदेश कार्यालयको आयोजनामा चैत ४ गते प्रदेशस्तरीय बालअधिकार सञ्जाल गठन गरिएको छ ।

सुनसरी देवानगञ्जका अक्षय यादवको अध्यक्षतामा ११ सदस्यीय प्रदेशस्तरीय बाल अधिकार सञ्जाल गठन गरिएको इन्सेक कोशी प्रदेश कार्यालय कार्यक्रम अधिकृत बाग्मती कट्टेलले बताउनु भयो ।

समितिले सामुदायिक विद्यालयमा गठन गरिएका बाल क्लब, स्थानीय तहमा रहेका बाल अधिकारसमूह लगायतसँग समन्वय र सहकार्य गरी बाल अधिकारका सवालमा अभियान सञ्चालन गर्ने सञ्जालका अध्यक्ष अक्षय यादवले बताउनु भयो ।

समिति गठनका क्रममा सुनसरी देवानगञ्ज गाउँपालिकाका जनता माध्यमिक विद्यालयका शिक्षक राजकुमार मेहता, मोरङको सुनवर्षी नगरपालिका वीरेन्द्र सार्वजनिक माध्यमिक विद्यालयका शिक्षक वासुदेव निरौला, रतुवामाई

नगरपालिकाका सरस्वती माध्यमिक विद्यालय कादुपाडाका शिक्षक चित्रदेव कर्ण र सरस्वती माध्यमिक विद्यालय इटहराका शिक्षक विक्रम तामाङको उपस्थिती रहेको थियो ।

प्रदेशस्तरमा भएका बालबालिका सवाललाई अभियानका रूपमा अघि बढाउन प्रदेशस्तरीय बालअधिकार सञ्जालनको गठन गरिएको इन्सेक कोशी प्रदेश कार्यक्रम अधिकृत कट्टलले बताउनु भयो ।

स्थानीय तहमा रहेका बालबालिका सवाललाई प्रदेशस्तरमा जोड्नका लागि बाल अधिकार सञ्जालको गठन गरिएको इन्सेक मोरङ सहजकर्ता रञ्जना अधिकारीले बताउनु भयो ।

सञ्जालको अध्यक्षतामा अक्षय यादव, उपाध्यक्ष नम्रता पोखरेल, सचिव युनिसा कार्की, सहसचिव सृष्टि बानिया र कोषाध्यक्षमा स्नेहा मेहता रहेका छन् ।

समितिको सदस्यहरूमा भूमिका बराल, सन्ध्या चौधरी, जहाँकिर आलम, मधुरता निरौला, आँचल यादव छन् ।

मधेश प्रदेश

डिस्चार्ज गरे पनि घर जान नपाएकी मन्तोरीया देवीको अवस्थाबारे इन्सेकको अनुगमन

मोटरसाइकल दुर्घटनामा परी घाइते भएकी सबैला नगरपालिका-९ भटिहनटोल की ३९ वर्षीया मन्तोरीया देवी रायको जनकपुरधामस्थित न्युरो अस्पतालले उपचारपछि डिस्चार्ज गरे पनि घर जान नपाएको घटनाबारे इन्सेक प्रतिनिधि टोलीले चैत २९ गते अनुगमन गरेको छ ।

इन्सेक मधेस प्रदेश संयोजक राजु पासवान र कार्यक्रम फोकल पर्सन बरुण बस्यालले न्युरो अस्पतालमा पुगी पीडित मन्तोरीय देवी र उहाँको ससुरा रामप्रसाद रायसँग छलफल गर्नुभएको थियो । अनुगमनका क्रममा मन्तोरिया देवी तथा पीडित परिवार, अस्पताल प्रशासन, धनुषाका सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी र सबैला नगरपालिकाका नगर प्रमुखसँग छलफल गरेको छ ।

इन्सेक प्रतिनिधिसँगको भेटमा पीडित मन्तोरिया देवी रायले न्युरो अस्पतालले आफूलाई उपचार गरेपनि आर्थिक अभावका कारण सबै रकम नदिएका कारण एक महिनादेखि अस्पतालमै बस्नु परेको बताउनु भयो । आफूलाई ठक्कर दिने मोटरसाइकल चालकले उपचारमा रकम नतिरेको र आफूसँग उपचारमा लाग्ने रकम तिर्ने हैसियत नभएका कारण समस्यामा परेकाले डिस्चार्जका लागि पहल

गरिदिन पीडित मन्तोरिया देवीले इन्सेक मधेस प्रदेश संयोजक पासवानलाई आग्रह गर्नुभएको थियो ।

मोटरसाइकलले ०७९ माघ १२ गके दिउँसो ठक्कर दिँदा मोटरसाइकलमा लुगा लटपटिएर २१ फिटसम्म घिसार्दा ठाउको, पेट र खुट्टामा चोट लागेको पीडित मन्तोरिया देवीले बताउनु भयो । पीडित मन्तोरिया देवीको पेटमा चोट लागेको र दायाँ खुट्टामा स्टिल लगाइएको अस्पतालले जनाएको छ ।

पीडित मन्तोरीया देवीको ससुरा रामपसाद रायले बुहारीलाई ठक्कर दिने बा ६१ प ३६३३ नम्बरको मोटरसाइकल चालक सहिदनगर नगरपालिका-१ बेमरखीटोलका २५ वर्षीय दिपक कुमार रायविरुद्ध माघ २० गते उजुरी दिएको बताउनु भयो । तर, मोटरसाइकल चालकले उपचार खर्च नदिएको र सोको लागि कसैले पहल नगरेको उनले दुःखेसो पोखेका थिए । ऋण काढेर र समाजमा चन्दा उठाएर पाएको करिब ७ लाख रुपियाँ रकम अस्पताललाई तिरेको उहाँको भनाइ थियो ।

अस्पतालका सञ्चालक अजय राउतले अस्पतालको फार्मेसीलाई ५ लाख २३ हजार ९ सय ७५ तिर्नुपर्नेमा ३ लाख १८ हजार तिरेको र अस्पताललाई तिर्नुपर्ने ९ लाख ८४ हजार ३ सय मध्ये ३ लाख ४२ हजार तिरेपनि अस्पताल र फार्मेसीको गरी कूल ८ लाख ४८ हजार २ सय ७५ रुपियाँ तिर्नु पर्ने देखिएकोले सो रकम पाउनु पर्ने इन्सेक प्रतिनिधि टोलीलाई बताउनु भयो । उपचारमा कुनै कसर बाँकी नराखेर उपचार गरेकोले सो रकम पाउनुपर्ने उहाँको भनाइ थियो । त्यस रकममा आपसी सल्लाहबमोजिम अधिकतम रकम छुट गर्न

तयार रहेको समेत उहाँले बताउनु भयो ।

इन्सेक मधेस प्रदेशको टोलीले धनुषाका सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी अनुज भण्डारीलाई भेटि न्यूरो अस्पतालमा रहेकी मन्तोरीया देवी राउतको घटना बारे छलफल गरेको थियो । छलफलमा सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारीले डिस्चार्ज भइसकेपछि उपचार खर्च नदिएको बहानामा कसैलाई अस्तालमा राख्न नहुने र सोको लागि पहल गरिरहेको इन्सेक मधेस प्रदेश संयोजक पासवानलाई बताउनु भयो । मान्तोरीया देवी रायलाई न्यूरो अस्पतालबाट डिस्चार्ज गर्ने विषयमा आफू लागि परेको सबैला नगरपालिकाका नगर प्रमुख कारीराम यादवले बताउनु भएको थियो ।

पीडित मन्तोरीयाको बलियो संरक्षक नहुँदा र सरकारका कुनै पनि संयन्त्र अस्पतालमा भएका विरामीहरूको अनुगमन नगर्ने प्रवृत्तिका कारण यसरी मन्तोरिया जस्ता दर्जनौं बिरामीहरू समस्यामा पर्ने गरेको न्युरो अस्पतालका बजार व्यवस्थापक सञ्जय कुमार मण्डलले अनुगमन टोलीलाई बताँउदै यसमा तीन ओटै तहका सरकारको ध्यानाकर्षण गराउन इन्सेकको अनुगमन टोलीलाई अनुरोध गर्नुभयो ।

यसैबिच, पीडित मन्तोरीया देवी रायलाई न्युरो अस्पतालबाट चैत २९ गते डिस्चार्ज गरेको छ ।

जिल्ला प्रशासन कार्यालयका सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी अनुज भण्डारीले बिरामीलाई हालका लागी घरमा पठाउन भनेको र सबैला नगरपालिकाका मेयर कारीराम यादवले कार्यपालिकाको बैठकबाट पीडित मन्तोरीया रायलाई १ लाख रुपियाँ सहयोग गर्ने र सो रकम पीडितमार्फत प्रदान गरिने बताएपछि डिस्चार्ज गरी बिरामीलाई पठाइएको न्यूरो अस्पतालका सञ्चालक राउतले बताउनु भयो ।

सबैला नगरपालिकाका मेयर यादवले तत्काललाई १ लाख रुपिँया पीडित मन्तोरीया देवी मार्फत सो रकम अस्पताललाई उपलब्ध गराइने र उपचारमा लागेको रकमका लागि पहल गर्ने अस्पताल संचालकसँग कुराकानी गरेपछि बिरामी घर जान पाएको बताउनु भयो । बिरामीको उपचारका लागि लागेको अस्पतालको बिल भुक्तानी खर्चका लागी आवश्यक पहलकदमी लिन इन्सेकलाई उहाँले अनुरोध समेत गर्नु भएको छ ।

पीडित एकल महिलालाई आर्थिक सहयोग

जनकपुर उपमहानगरपालिका-१६ मनहरपुर माइती घर भएकी धनौजी गाउँपालिका बस्ने २५ वर्षीया शोभा महरालाई ०७९ चैत २२ गते अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) मधेस प्रदेशका संयोजक राजु पासवानले आर्थिक सहयोग गर्नुभएको छ ।

पीडित महिलालाई नागरिकता बनाई न्यीयक प्रक्रियामा अगाडी बढ्न सहज हुने विश्वासले संयोजक पासवानले मानव अधिकार सहायता कक्षबाट ६ हजार रुपियाँ आर्थिक सहयोग प्रदान गरिएको संरक्षण परियोजनाका संयोजक किरण पौडेलले बताउनुभयो ।

पीडित महिलाको १० वर्ष अगाडी धनौजी गाउँपालिका बस्ने २९ वर्षीय अभिषेख बज्रचार्यसँग प्रेम सम्बन्धमा परि अन्तरजातीय विवाह गरेको र सात महिना अघि पतिको मृत्यु भएको र आफूलाई घरमा सासु, ससुरालगायतका परिवारले खान, लाउन नदिई घरमा बस्न नदिएकोले न्यायका लागि पहल गरिदिनु हुन आग्रह गरेपछि इन्सेक मधेस प्रदेश कार्यालयका

प्रदेश प्रमुख राजु पासवान, राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगका अधिकृत मनमाया राना मगर, ओरेक नेपालका अधिकृत बिना सिंह, राधनी मिश्र र मानव अधिकारका लागि एकल महिला समूहका जिल्ला अध्यक्ष सुभद्रा आले र पीडित शोभा महरा सहित आयोगको कार्यालयमा २०७९ भदौ ७ गते दिउँसो बैठक बसेर पीडितको न्यायका लागि पहल गर्ने निर्णय गरिएको थियो ।

साथै पीडितलाई खान, लाउन समस्या रहेको र न्यायको दौरानमा सहयोग पुग्ने गरी इन्सेक मधेस प्रदेश कार्यालय अन्तर्गत मानव अधिकार सहायता कक्षसँग आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउन बैठकले पहल गर्ने निर्णय समेत गऱ्यो।

पीडित महिलाको आठ वर्षको एक छोरा र एक वर्षीय छोरी छन् । उनीहरूको हालसम्म जन्मदर्ता घर परिवारले नबनाइ दिएको पीडितको आरोप छ । छोरा छोरीको जन्म दर्ता र घरमा बस्ने वातावरण बनाइ न्याय उपलब्ध गराइ दिन इन्सेक मधेस प्रदेश कार्यालयमा २०७९ भदौ ७ गते निवेदन दिनु भएको हो ।

मानव अधिकार सहयोग कक्षको सवलीकरण बारे अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) को आयोजनमा चैत १६ गते मानव अधिकार सहयोग कक्षको सवलीकरणका लागि सरोकारवालाहरूसंग मधेस प्रदेश स्तरिय अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको छ ।

मधेसी आयोगका अध्यक्ष डा. विजय दत्तले समस्या वा प्रभावित भएको बेलामा धेरै पीडितलाई न्याय पाउनको लागि आर्थिक समस्या हुने गरेकोले यस्तो अवस्थामा न्याय प्राप्तिका लागि कानूनी सेवासंगै आर्थिक सहयोग गरिनु मानव अधिकार रक्षकका लागि ठूलो धर्म भएको बताउनुभयो । इन्सेकलगायत संघ संस्थाको अगुवाइमा पीडित व्यक्तिलाई दिदै आएको आर्थिक सहयोगलगायतको कानूनी परामर्श सेवालगायतको काम उदाहरणीय रहेको बताउनुभयो । उहाँले पीडितलाई आवश्यक पर्ने सहयोगका लागि आफू पनि व्यक्तिगत रुपमा सहायता कक्षमा सहयोग गर्न इच्छुक रहेको बताउनु भयो । देशमा मानव अधिकारको अवस्था अझै संवेदनशील रहेको बताउँदै उहाँले यसप्रति राज्य गम्भिरताका साथ अगाडी बढनुपर्नेमा जोड दिनुभयो । मधेसमा शिक्षा, स्वास्थ्य, खाद्य, सामाजिक, सांस्कृतिक, आर्थिक समस्याले ग्रसित मधेस प्रदेश जनसंख्याको हिसाबले बाक्लो उपस्थिति रहेकोले यसप्रति सरकारले जनताको आधारभूत सेवा र सुविधा उपलब्ध गराउन तथा न्यायको अनुभुति दिलाउन अग्रसरता लिनुपर्ने र मधेशी आयोगबाट हुने सक्ने सहयोगका लागि आफू सदैव तत्पर रहेको बताउनुभयो ।

महिला बालबालिका, युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय मधेस प्रदेशका महिला विकास अधिकृत देवकुमारी खत्रीले मानव अधिकारको क्षेत्रमा क्रियाशिल मानव अधिकार रक्षक होस या सर्वसाधारण जनता सबैले समयमै न्याय पाउनुपर्नेमा

जोड दिनुभयो ।

जिल्ला प्रहरी कार्यालय धनुषाका महिला बालबालिका सेलका प्रमुख प्रहरी इन्स्पेक्टर चन्द्रकला भट्टराईले अहिले महिलासंग संगै पुरुषहरू समेत पीडित भई रहेको बताउनुभयो । मधेस प्रदेशमा मानव अधिकार रक्षकहरूले पीडितहरूको न्यायका अहम भुमिका निर्वाह गर्दै आएकोले यसलाई आत्म साथ गर्दै अगाडी बढ्नुपर्ने बताउनुभयो ।

इन्सेक मधेस प्रदेश संयोजक राजु पासवानले मधेस प्रदेशमा इन्सेकले वार्षिक रुपमा १ लाख ७० हजार रुपियाँ पीडितको आर्थिक सहयताका लागि बजेट छुट्याएको बताउनुभयो । पीडितहरूको समस्या र आर्थिक अवस्थालाई मध्यनजर गर्दै अधिकतम १० हजार रुपियाँसम्म प्रति पीडितलाई सहयोग गर्ने गरेको बताउनुभयो ।

मानव अधिकार सहयोग कक्षका अध्यक्ष समेत रहनुभएका अधिवक्ता राज कुमार महासेठले आफूहरू कहाँ पीडित व्यक्ति, इन्सेक प्रतिनिधी वा कुनै संघसंस्थाबाट पीडितलाई आर्थिक सहयोगको आवश्यकता भनेर सूचना आएको खण्डमा समितिले अध्ययन, अनुगमन गरेर के कति सहयोग गर्नुपर्ने हो मापन गरि सहयोग गर्दै आएको बताउनुभयो । उहाँले अहिलेसम्म पीडितलाई चेकमार्फत सहयोग

दलित ऐन कार्यान्वयन गराउन मुख्यमन्त्रीलाई ध्यानाकर्षण

प्रादेशिक संवाद समूह र अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) मधेस प्रदेशका प्रतिनिधिहरूले मधेस प्रदेशका मुख्यमन्त्री सरोज कुमार यादवलाई दलित सशक्तिकरण ऐन कार्यान्वयन गराउन चैत ६ गते ध्यानाकर्षण गराएका छन् । प्रादेशिक संवाद समूह र इन्सेक मधेस प्रदेशले दलित सशक्तिकरण ऐन कार्यान्वयनकलागि बुझाएको ध्यानआकर्षण पत्र बुझदै मुख्यमन्त्री यादवले ऐन कार्यान्वयनकालागि आठ ओटै जिल्लामा स्थानीय तहका प्रमुख र प्रशासकिय अधिकृतहरूलाई जानकारी गराउन भेला बोलाउने तयारी भइरहेको बताउनुभयो ।

पहिलो चरणमा भेला र दोश्रो चरणमा पत्रचार गरी सबै स्थानीय तहलाई ऐनमा व्यवस्था भएअनुसार स्थानीय जातीय विभेद तथा छुवाछुत अनुगमन समिति गठनकालागि पत्रचार गर्ने यादवले बताए । प्रदेश सभाबाट पारित दलित शसक्तिकरण ऐनमा चार प्रकारका समितिहरूको प्रावधान राखिएको भएपनि स्थानीय तहले समिति गठन नभएको र प्रदेश स्तरीय समिति सक्रिय नरहेकोले समितिहरूलाई सक्रिय बनाउन संवाद समूहले मुख्यमन्त्रीलाई ध्यानआकर्षण गराएको हो ।

ऐनबमोजिम बनेका प्रदेश स्तरीय समितिहरू पूर्णता नपाएको र क्रियाशील पनि नरहेको भन्दै संवाद समूहले मुख्यमन्त्री यादवको ध्यानआकर्षण गराएको हो । मुख्यमन्त्रीको अध्यक्षतामा रहेका जातीय विभेद तथा छुवाछुत अनुगमन समिति र सामाजिक विकास मन्त्रीको अध्यक्षतामा रहेको दलित विकास समितिलाई पूर्णता दिलाई थप क्रियाशीलताको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाउन संवाद समूहले माग गरेको छ । प्रदेशमा रहेका १ सय ३६ पालिका मध्ये १३ स्थानीय तहमा संवाद समूहको पहलमा स्थानीय जातीय विभेद तथा छुवाछुत अनुगमन समिति गठन भएको र बाँकी स्थानीय तहमा समिति गठनकालागि प्रदेश सरकारले सक्रियता बढाउन संवाद समूहले माग गरेको छ ।

मधेस प्रदेश सरकारले दलित समुदायको विकासका लागि भनेर 'दलित सशक्तीकरण ऐन, २०७६' बनाए तापनि तीन वर्ष बितिसक्दा पनि कार्यान्वयनको अवस्था नाजुक छ । ०७५ कात्तिक २० गते सामाजिक विकास मन्त्रालयले यो ऐन प्रदेश सभामा दर्ता गरेको थियो । त्यसको एक वर्षपछि ०७६ मङ्सिर २४ गते ऐन प्रमाणीकरण भएको थियो । सरकारले यो ऐनलाई उच्च प्राथमिकता दिएको थियो ।

प्रदेशका दलित समुदायको आर्थिक, समाजिक, सांस्कृतिक रुपमा सबल बनाउनुको साथै उनिहरूको अधिकार प्राप्त गर्न मधेश प्रदेश सरकारले दलितलाई रासन कार्ड, वैकल्पिक शिक्षाको व्यवस्था, दलित विद्यार्थीलाई मासिक निर्वाह भत्ता ऐनमा व्यवस्था गरिएको छ । तर कार्यान्वयन नहुँदा कानुनले प्रदेशमा व्यवस्था गरेको सुविधाबाट दलित समुदाय बञ्चित छन् । ऐनमा मुख्यमन्त्रीको अध्यक्षतामा जातीय विभेद तथा छुवाछुत अनुगमन समिति, स्थानीय तहमा स्थानीय जातीय विभेद तथा छुवाछुत अनुगमन समिति, दलित विकास समिति र प्रदेश प्रहरी कार्यालयमा जातीय विभेद तथा छुवाछुत नियन्त्रण इकाई स्थापना गर्ने परिकल्पना गरेको छ ।

ऐन बारेको छलफल कार्यक्रममा पनि सरोकारवाला निकायहरूले ऐन कार्यान्वयन नहुँदा दलित समुदाय अधिकारबाट बञ्चित भएका छन् । मधेस प्रदेशको कुल जनसङ्ख्याको १८ प्रतिशत दलित समुदाय रहेपनि प्रदेश र स्थानीय तहको राज्य र राजनीतिमा त्यस समुदायको उपस्थिति प्रायः नगन्य रहेको छ । आर्थिक रुपमा चरम गरिबीको सिकार त्यस समुदायका नागरिकहरूले अनेक प्रकारका जातीय विभेद पनि भोग्दै आएका छन् ।

बागमती प्रदेश

मानव अधिकार सम्बन्धी पाँचौं राष्ट्रिय कार्ययोजना र कार्यान्वयनको अवस्था विषयक अन्तर्क्रिया कार्यक्रम सम्पन्न

औपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) बागमती प्रदेशको आयोजना तथा राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग बागमती प्रदेशको सहकार्यमा मानव अधिकार सम्बन्धी पाँचौं राष्ट्रिय कार्ययोजना र कार्यान्वयनको अवस्था विषयक अन्तर्क्रिया कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ ।

मानव अधिकार सम्बन्धी पाँचौं राष्ट्रिय कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि जिल्लामा गठन गरिने समितिहरू गठन नभएको र गठन भएका समेत निश्कृय एवम् प्रभावहीन भएको इन्सेक अनुगमनका क्रममा पाइएको छ ।

मानव अधिकार सम्बन्धी पाँचौ राष्ट्रिय कार्ययोजनाले शिक्षाको अधिकार,

स्वास्थ्यको अधिकार, खाद्य अधिकार, आवासको अधिकार, श्रम, रोजगार र सामाजिक सुरक्षा, बाल अधिकार, सामाजिक न्याय, खानेपानी र सरसफाई, लक्षित वर्गको संरक्षण, सशक्तिकरण र विकास, वातावरण र दीगो विकास, सांस्कृतिक अधिकार, कानुनी सुधार र न्याय प्रशासन, हिरासत तथा कारागार सुधार, सङ्क्रमणकालीन न्याय, राष्ट्रिय तथा संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय निकायका सिफारिस, मानव अधिकार शिक्षा र संस्थागत सुदृढीकरण गरी १७ ओटा विषयक्षेत्रलाई समेटेको छ ।

मानव अधिकार सम्बन्धी पाँचौ राष्ट्रिय कार्ययोजना (२०७७-७८-२०८१-८२) को परिच्छेद-४ मा 'जिल्ला मानव अधिकार राष्ट्रिय कार्ययोजना जिल्ला योजना समन्वय समिति' रहने व्यवस्था छ । जसमा जिल्ला समन्वय समितिका प्रमुख संयोजकत्वमा १२ सदस्यीय समिति रहने व्यवस्था छ ।

जिल्लामा रहेका स्थानीय तहबाट प्राप्त मानव अधिकार कार्य योजना कार्यान्वयनको अवस्था प्रतिवेदन तयार गरी सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयमार्फत सङ्घीय समन्वय समितिमा पठाउनु पर्ने व्यवस्था छ ।

इन्सेक बागमती प्रदेश संयोजक भण्डारीले मानव अधिकार सम्बन्धी पाचौँ राष्ट्रिय कार्य योजनाको कार्यन्वयनका लागि केन्द्र देखि स्थानीय तहसम्म अनुगमन संयन्त्र रहेको र त्यसमा महिला सहित तीन जना अधिकारका क्षेत्रका कार्यरत व्यक्तित्वलाई समावेश गर्ने व्यवस्था भएको बताउनु भयो ।

भण्डारीले कार्ययोजनामा शिक्षा, स्वास्थ्य, खाद्य, आवास, श्रम, रोजगार, बाल अधिकार र बाल न्याय, सामाजिक न्याय, आर्थिक, सामाजिक तथा साँस्कृतिक अधिकार कानुनी सुधार तथा त्याय प्रशासन, हिरासत तथा कारागार सुधार, सङ्क्रमणकालीन न्याय, मानव अधिकार शिक्षा लगायत १७ ओटा विषय समेटिएको बताउनु भयो ।

गर्भदेखी मृत्युवरण सम्म मानव अधिकार जोडिने विषय रहेकाले मानव अधिकारी मैत्री हुनुपर्नेमा जोड दिएको जिल्ला समन्वय समिति मकवानपुरका प्रमुख र यस कार्यक्रमको प्रमुख आतिथि ललितबहादुर घलानले बताउनु भयो ।

कानुन कार्यान्वयनमा केही समस्या रहेता पनि बालविवाह, बहुविवाह, अपाङ्ग, एकल महिलाका क्षेत्रमा स्थानीय तहका सरकारले कार्ययोजना बनाई काम गरिनुपर्ने र कार्ययोजना बनाएपछि कार्यान्वयन गर्नुपर्ने नगरे त्यसको औचित्य नरहने समेत जानकारी दिनुभयो ।

अन्य मैत्री भन्दापनि मानव अधिकारी मैत्री भयो भने समाज र राष्ट्रमा सवल पक्ष रहने र दीगो विकास लिएर काम गर्न समितिनै निर्माण गरि कार्ययोजनाहरू कार्यान्वयन गरिनुपर्ने घलानले भन्नुभयो ।

मानव अधिकारको विषय भौतिक निर्माणको विषय जस्तो एक पटक सुरु भएर समाप्त नहुने समय अनुसार निरन्तर चलिरहने प्रक्रिया रहेको राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगका अधिकृत रेवा रेग्मीले बताउनु भयो । सबै ठाउँमा र सँधै मानव अधिकारको विषय समान नहुने भन्दै आयोगले सबैलाई सँधै मानव अधिकार भन्ने अवधारणका साथ काम गरिरहेको रेग्मीले बताउनु भयो ।

मानव अधिकारका सवाललाई निरन्तर उठाइरहुन पर्ने र कुनै एक दुई घटनामा अधिकार प्राप्तिको अधिकार हनन् भए भन्दैमा निरास नहुन पनि रेग्मीको आग्रह थियो ।

प्रदेश स्तरीय मानव अधिकार समूह र बाल अधिकार समूहको गठन सम्पन्न

बागमती प्रदेशमा मानव अधिकारको रक्षा, तथा पैरवी गर्ने उद्देश्यसहित प्रदेश स्तरीय मानव अधिकार समूह र बाल अधिकार समूहको गठन भएको छ ।

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग बागमती प्रदेश कार्यालय हेटौंडामा ०७९ चैत २१ गते भएको भेलाले बिमला गोपाली(मकवानपुर) संयोजक र खिलप्रसाद शर्मा (चितवन) सहसंयोजक रहेको सात सदस्यीय प्रदेशस्तरीय मानव अधिकार समूह गठन गरेको हो । समुहको सदस्यहरूमा चन्द्रमान प्रजा, सावीत्री थापा,सुजाता दमाई, उमेश राई र ज्योति गिरि रहेका छन् ।

यसैगरी सोही दिन बसेको बालबालिकाहरूको भेलाले अभिनाश प्रजा (मकवानपुर) संयोजक र वर्षा थापा(चितवन) सहसंयोजक रहेको १० सदस्यीय प्रदेशस्तरीय बाल अधिकार समूह गठन गरेको छ । समूहको सदस्यहरूमा कञ्चन राना, लक्ष्मी प्रजा, सजल गौतम, ललिता कोइराला, अनिश सुनार, सोमि चेपाङ र टिका कुमार चेपाङ रहेका छन् ।

समूह गठनमा सहयोग गर्ने अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) बागमती प्रदेश कार्यालयका प्रमुख गणेश भण्डारीले नवगठित समूहका पदाधिकारी तथा सदस्यलाई बधाई दिँदै मानव अधिकारको रक्षाको काममा अघि बढ्न शुभकामना दिनुभयो ।

मानव अधिकार रक्षा तथा पैरवीमा इन्सेकको तीनदशक भन्दा लामो अनुभव रहेको बताउँदै संयोजक भण्डारीले मानिसको शिक्षा, स्वास्थर वातावरणको अधिकारको सवालमा जिम्मेवार निकायलाई जवाफदेही बनाउनेतर्फ समूहलाई लाग्न आग्रह गर्नुभयो ।

कार्यक्रममा राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग बागमती प्रदेश कार्यालयका निमित्त प्रमुख रेवा रेग्मीले मानव अधिकार समुहको काम कर्तव्य र भूमिकाको बारेमा बताउँदै सबैलाई मानव अअधिकारको रक्षा तथा पैरवीमा समाज तथा आफु नजिकको स्थानीय पालिकामा निगरानी बढाउन आग्रह गर्नुभयो ।

भेलामा राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग बागमती प्रदेश कार्यालयका प्रशासन शाखा अधिकृत लोकनाथ घिमिरेले मानव अधिकार रक्षाको सवालमा आफ्नो अनुभव बताउँदै नवगठित समूहका सदस्यहरूलाई मानव अधिकार रक्षाको लागि लाग्न हौसला बढाउनु भयो ।

इन्सेकले मकवानपुरको मनहरी गाउँपालिका तथा राक्सीराङ गाउँपालिका र चितवनको कालीका नगरपालिका तथा इच्छाकामना गाउँपालिकामा शिक्षा स्वास्थ्य र वातावरणको अधिकार सम्बन्धि परियोजना सञ्चालन गर्दै आइरहेको छ ।

साथै उक्त पालिकाहरूमा पालिका स्तरीय मानव अधिकार सचेतना समूह र विद्यालय स्तरका बाल अधिकार सचेतना समुह गठन गर्दै मानव अधिकार रक्षाको सवालमा आवाज उठाउँदै आइरहको इन्सेक बागमती प्रदेश कार्यालयका कार्यक्रम अधिकृत वालुका नेउपानेले जानकारी दिनुभयो ।

सार्वजनिक सरोकार र महिलामाथि हुने हिंसा सम्बन्धमा स्थानीय सरकार र महिलाहरूबीच अन्तरक्रिया सम्पन्न

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) ले मकवानपुरको दुई पालिकामा महिलामाथि हुने हिंसा सम्बन्धमा स्थानीय सरकार र महिलाहरूबीच अन्तरक्रिया कार्यक्रम गरेको छ ।

इन्सेकले अधिकार तथा आर्थिक विकास मार्फत महिला सशक्तीकरण कार्यक्रम अन्तर्गत मकवानपुरको मनहरी गाउँपालिकाको वडा नं. १, ३, ४ र हेटौंडा उपमहानगरपालिकामा ०७९ चैत १६, १७, १९ र २० गते कार्यक्रम गरेको हो ।

मनहरी गाउँपालिका अध्यक्ष रन्जन कालाखेतीलाई वडा नं १ का महिलाहरूले महिलाको वृत्ति विकासका लागि विनियोजित बजेट के कसरी कार्यान्वयन भइरहेको छ

भन्दै प्रश्न गरेका छन् ।

डब्लुपीडी र इन्सेकले सञ्चालन गरेको अधिकार तथा आर्थिक विकास मार्फत महिला शसक्तिकरण कार्यक्रम अन्तर्गत आयोजित सार्बजनिक सरोकार र महिलामाथि हुने हिंसाका बारेमा स्थानीय सरकार र महिलाहरूबीच अन्तरक्रिया कार्यक्रममा उनीहरूले यस्तो प्रश्न गरेका हुन् ।

स्थानीय अगुवा महिला नितुमाया थिङले भन्नुभयो-'महिला र बालबालिका शीर्षको बजेट के कसरी कार्यान्वयन भइरहेको छ ? हामीलाई कुनै पनि जानकारी गराइएको छैन, किन हो अध्यक्ष ज्यू !' उहाँले यस्ता विषयहरूमा महिला समूहहरूसँग छलफल गरेर अघि बढ्न वडा कार्यालय, जनप्रतिनिधिहरू र पालिकालाई आग्रह गर्नुभयो ।

अन्तरक्रिया कार्यक्रममा वडा नं १ मा सोलार प्रणालीको सिंचाई लामो समयदेखि पूर्ण नभएको, स्वास्थ्य चौकी निर्माण सुस्त भएको, स्थानीय विद्यालयहरुमा बाबुआमा नभएकाहरुलाई पनि सशुल्क भर्ना गर्नुपर्ने अबस्था रहेको, महिलाहरूको पाठेघर र आँखा जाँच कार्यक्रम सञ्चालन नभएको जस्ता विषयहरू उठान भएको थियो ।

त्यसैगरी गाउँ समाजमा जाँडरक्सी खाने, दिनभरि तास खेलेर घर पुगेका पतिहरूले साँझपख महिलालाई मानसिक तनाव दिने र सामाजिक असुरक्षा पैदा गर्ने कार्य समेत गर्नेगरेको महिलाहरूले बताएका थिए ।

कार्यक्रममा सहभागीहरुका प्रश्नको जबाफ दिंदै वडाध्यक्ष शिवप्रसाद खनालले स्थानीय महिलाहरुले उठाएका हरेक सबाललाई आगामी दिनमा कार्यान्वयन गरिँदै लगिने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्नुभयो । उहाँले भन्नुभयो-'तपाईहरूले मलाई गाली गर्न नछाड्नुहोस्, दुई दुई पटक वडाध्यक्षमा जिताएर मलाई लगाउनु भएको गुण तिर्नुपर्नेछ ।'

कार्यक्रमको पूरै अवधिमा आएका गुनासोहरू सुनेपछि गाउँपालिका अध्यक्ष रन्जन कालाखेतीले जनस्तरमा हुने सबैखाले अन्तरक्रियाहरूमा आफू सहभागी हुने र जनताको गुनासो सुनेर योजना निर्माण गर्ने कार्यलाई ध्यान दिने प्रतिबद्धता जनाउनु भयो ।

उहाँले ठेकेदारलाई पटक पटक ताकेता गरेर स्वास्थ्य चौकी निर्माणको कामलाई निरन्तरता दिन कागज समेत गरिएको सुनाउँदै छिट्टै स्वास्थ्य संस्था चौकी निर्माण कार्य सुचारु हुने बताउनु भयो ।

कार्यक्रममा स्वास्थ्य चौकीकी प्रतिनिधि मनजिरा डंगोल, वडा सचिव सुरेन्द्रप्रसाद न्यौपाने, कार्यपालिका सदस्य सेतीमाया तामाङले मन्तब्य व्यक्त गर्नु भएको थियो भने इन्सेकका कार्यक्रम संयोजक कृष्ण प्रसाद नेपालले कार्यक्रमको औचित्यबारे प्रष्ट्याउनु भएको थियो ।

मनहरी गाउँपालिका वडा नं ३ मा रहेको महेन्द्र ज्योति माध्यमिक विद्यालय सुधारका लागि हरेक वर्ष बहस र पहल हुने गरेको छ । तर, जति नै बहस भएपनि तीब्र राजनीतिक ध्रुवीकरण, अभिभावकको बेवास्ता र कतिपय शिक्षक-कर्मचारीको 'राजाको काम, कहिले जाला घाम' भन्ने सोचले विद्यालयको शैक्षिक, भौतिक र आर्थिक अबस्था थिलोथिलो नै देखिन्छ ।

वार्षीक परीक्षासँगै विद्यालय सुधारका अनेकन उपायहरू झिकिँदैछ । तर, अहिले अख्तियार गरेका उपायहरूले तत्कालै नतिजा दिँदैन ।

प्रधानाध्यापक गोविन्दप्रसाद चौलागाई भन्नुहुन्छ-'डोजरले बाटो खन्यो भने आजको भोलि नै देखिन्छ, शैक्षिक सुधारका कुरा नतिजामा देखिने कुरा हो ।'

चैत १७ गते ३ नं वडा कार्यालयमा आयोजना गरिएको एउटा अन्तरक्रिया कार्यक्रममा मनहरी गाउँपालिका अध्यक्ष रन्जन कालाखेती, उपाध्यक्ष सीता पुलामी मगर र विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष समेत रहनु भएको वडाध्यक्ष अनन्तप्रकाश अर्यालको अगाडि एक अभिभावकले निकै मार्मिक कुरा सुनाउनु भयो ।

अबको शैक्षिक सत्रमा निर्मम ढंगले शिक्षक र विद्यार्थीहरुलाई सुधारको प्रयत्न हुने वडाध्यक्ष तथा विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष अनन्त प्रकाश अर्यालले बताउनुभयो । 'मलाई सामाजिक रुपमा राजनीतिक रुपमा घाटा होला, तर विद्यालय सुधारका लागि म ती सबै घाटा ब्यहोर्न तयार भएको छु', अर्यालले भन्नुभयो-' तुलनात्मक रुपमा हामीले विद्यालयलाई सुधार्दै लगिरहेको अवस्था हो ।'

कार्यक्रमलाई सम्बोधन गर्दै ३ नं वडामा कृषि, स्वास्थ्य, पशु, खानेपानी, भौतिक विकास लगायत क्षेत्रमा उठेका सवालहरूबारे गाउँपालिका अध्यक्ष कालाखेतीले चार वर्षे अवधिमा सबै गुनासोहरू साम्य हुने गरी काम गर्ने प्रतिबद्धता जनाउनु भयो ।

ट्युबवेल सेट मार्फत खानेपानी व्यवस्थापनमा कन्जुस्याइँ नगरेको बताउँदै अध्यक्ष कालाखेतीले भन्नुभयो-'८/१० घरको खानेपानी समस्या समाधान ट्युबवेल प्रयोग गरेर हुन्छ भने म भोलि नै व्यवस्था मिलाउँछु, सिफारिस लिएर गाउँपालिका कार्यालय आउनू ।'

कार्यक्रममा उपाध्यक्ष सीता पुलामी मगरले महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिकका समस्या समाधानका लागि पनि गाउँपालिका उत्तिकै चनाखो भएर लागिपरेको बताउनु भयो ।

कार्यक्रममा सामाजिक विकास शाखा प्रमुख शैलेस बास्कोटा, पशु विकास शाखा प्रमुख बरुण कुमार ठाकुर लगायतले पनि गुनासाहरुको जवाफ दिनु भएको थियो ।

इन्सेक र डब्लुपीडीले सञ्चालन गरेको अधिकार र आर्थिक विकास मार्फत महिला शसक्तिकरण कार्यक्रम अन्तर्गत आयोजित अन्तरक्रियामा इन्सेक कार्यक्रम संयोजक कृष्णप्रसाद नेपाल, डब्लुपीडीका तिलकुमारी हुमागाई लगायतको उपस्थिति थियो भने कार्यक्रमको सहजीकरण सञ्चारकर्मी शिवकुमार काशीले गर्नु भएको थियो ।

मनहरी गाउँपालिका वडा नम्बर ४ गोलघरमा सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रममा अधिकार तथा आर्थिक विकास मार्फत महिला सशक्तीकरण कार्यक्रम अन्तर्गत सार्बजनिक सरोकार र महिला माथि हुने हिंसाका बारेमा स्थानिय सरकार र महिला तथा बालबालिकाबीच अन्तर्क्रिया

कार्यक्रमको प्रमुख अतिथी समेत रहनु भएका ४ नम्बर वडा अध्यक्ष प्रकाश थापाले कार्यक्रमलाई सम्बोधन गर्दै आफ्नो वडामा बालबिवाह गर्ने माथी कडा रुपमा प्रस्तुत हुने संकेत दिनुभयो ।

बालबालिकाको आमा बुवालाई समेत चौकिमा लगेर थुनिदिने चेतावनी दिनुभयो । बालबालिकाको राजीखुसी छ भने २० वर्ष कटेपछी परिवारले नदिए आफै अविभावक बनेर बिवाह गरिदिने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्नुभयो ।

आर्थिक अवस्था कमजोर भएका परिवारलाई वडा सरकारले मिटर बक्स , शिक्षा र आवास निशुल्क रुपमा प्रदान गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दै विद्यालय सुधारको लागि तपाईं हामी सबैको कमजोरी रहेको भन्दै अविभावक आफै सजक हुनुपर्ने बताउनु भयो। तपाईं हाम्रो बालबालिकाको पढाई घरमा मात्र हैन स्कुलमा पनि आएर बेला बेलामा विद्यालयमा सोधपुछ गर्न आग्रह गर्नुभयो ।

कार्यक्रममा गाउँपालिकाको शिक्षा, कृषि ,पशु र महिला तथा बालबालिकाको शाखा प्रमुखहरुले जवाफ दिएका थियो । मानव अधिकार समूह मनहरीका अध्यक्ष बिमला गोपालीको सभाध्यक्षतामा सम्पन्न कार्यक्रममा इन्सेक बागमती प्रदेश संयोजक गणेश भण्डारी, इन्सेक कार्यक्रम संयोजक कृष्ण प्रसाद नेपाल लगाएतका सहभागिता रहेको थियो । कार्यक्रमको सहजिकरण शिव कुमार रिजालले गर्नुभएको थियो ।

हेटौँडा उपमहानगरपालिका-१९ को समन्वयमा चैत २० गते भएको अधिकार तथा आर्थिक विकास मार्फत महिला शसक्तिकरण कार्यक्रम अन्तर्गत हेटौँडा उपमहानगरपालिका-१९ बस्तीपुरमा आयोजित अन्तरक्रियामा बोल्दै महिलाहरूले विद्यालयको शैक्षिक अवस्था सुधार नआएकामा चिन्ता व्यक्त गरेका हुन् ।

अन्तरक्रिया कार्यक्रममा बोल्दै स्थानीय अभिभावक सीता अधिकारीले विद्यालयका शिक्षकहरू कक्षा कोठामा अध्यापन कार्यमा सहभागी नभई विभिन्न काम भन्दै विद्यालय बाहिर बढी रमाउने गरेको आरोप लगाउनु भयो ।

खानेपानी र शौचालय समेत अव्यवस्थित रहेको भन्दै उहाँले पछिल्ला केही वर्षदेखि विद्यालयको अवस्थामा सुधार आउन नसकेको बताउनु भयो ।

त्यसैगरी सिर्जना बिडारीले आफू एक दिन विद्यालय पुग्दा चौरभरि विद्यार्थीहरू दौडिरहेका र शिक्षकहरू अफिसमा लुडो खेलिरहेको समेत भेटेको बताउनु भयो । 'मैले फोटो खिचौँ भनेर पनि थर्काएँ तर खिचिन', उहाँले भन्नुभयो-' हामी ड्युटी गरेर रेष्टमा बसेका छौँ, हाम्रो ड्युटी सकियो' भनेर जवाफ फर्काए ।

कार्यक्रमभर धेरैजसो अरनिको माध्यमिक विद्यालयकै चर्चा भयो । कतिपयले त शौचालयमा प्रयोग गरेका प्याड समेत विद्यार्थीले नै सफाई गर्नुपरेको गुनासो समेत सुनाउन भ्याए ।

उठेका सबै विषयहरूको जवाफ दिँदै विद्यालयका प्रधानाध्यापक विष्णु परियारले बिस्तारै बिस्तारै शैक्षिक सुधार हुँदै गएको बताउनु भयो । उठेका सबै विषयहरू जायज रहेको भन्दै उहाँले सबै मिलेर सुधार गर्दै जानुपर्ने र पछिल्ला केही वर्षहरुमा तुलनात्मक सुधार आइरहेको बताउनु भयो ।

त्यसैगरी नेवारपानीस्थित सहरी स्वास्थ्य इकाईमा शौचालयको समस्या रहेको, हल व्यवस्थापन हुन नसकेको लगायतका समस्याहरु उठान भएका थिए । इकाइकी स्वास्थ्य निरीक्ष सुसन शर्माले स्वास्थ्य केन्द्र सुधारका लागि वडाले बजेट नछुट्याएकोमा दुखेसो गर्नुभयो ।

कार्यक्रम निर्मल माध्यमिक विद्यालयका प्रधानाध्यापक प्रवोध बिडारी, वडा सदस्य राजकुमार बजु, वडा कार्यालयका दीपकप्रसाद रिजाल लगायतले उठेका सबालहरूको जबाफ दिनु भएको थियो ।

इन्सेकका कार्यक्रम संयोजक कृष्ण प्रसाद नेपाल, डब्लुपीडीका फिल्ड सुपरभाइजर तिलकुमारी हुमागाई लगायतको सहभागिता थियो ।

मानव अधिकार समूह र स्थानीय सरोकारवालाहरूको लागि दुई दिने क्षमता अभिवृद्धि तालिम सम्पन्न

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) बागमती प्रदेश कार्यालयको आयोजनामा मकवानपुरको मनहरी गाउँपालिकामा गठन भएको मानव आधिकार समूहका सदस्य र सरोकारवालाहरूको लागि सञ्चालन भएको दुई दिने क्षमता अभिवृद्धि तालिम मनहरी एफ एमको सभाहलमा ०७९ फागुन ३० गते सम्पन्न भयो ।

कार्यक्रममा सभाअध्यक्ष लगाएत प्रमुख अतिथि र विभिन्न अतिथिहरूले सुभकामना सहितको आआफ्नो मन्तव्य राख्नुभएका थियो ।

मौलिक अधिकार हाम्रो उच्चकोटिको अधिकार हो अधिकारमा हाम्रो शिक्षा, स्वस्थ्य, खाद्यन्न र वातावरण आदि अधिकारहरू पर्ने कुरा मानव अधिकार समूहका संयोजक तथा कार्याक्रमको अध्यक्षयता ग्रहण गर्नुभएका विमला गोपालीले बताउनु भयो ।

कार्यक्रमहरू व्यवहारिक रुपमा सञ्चालन गर्नुपर्ने र जान्ने बुझ्ने मानिस भन्दा यस्ता कार्यक्रममा निम्न स्तर भएका मानिसहरूलाई समेट्न सके लक्षित वर्गको केही हदसम्म उत्थान हुने मनहरी गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष सिता पुलामी मगरले व्यक्त गर्नुभयो ।

पालिकाले नीति नीयम बनाउँदा महिला, बालबालिका, अल्पसङ्ख्यक जनजाति आदिलाई समेटेर बनाउनु पर्ने र भौतिक विकासलाई भन्दा चेतनाको विकासलाई विकासको रुपमा हेर्नुपर्ने इन्सेक बागमती प्रदेश कार्यालयका संयोजक गणेश भण्डारीले बताउनु भयो ।

जनताका लागि आएका सुविधा जनताले नै प्राप्त गरुन् भन्ने इन्सेकको उदेस्य भएको र आथिर्क, सामाजिक र संस्कृतिक अधिकारका बारेमा हामी सबै सजग हुनुपर्ने संयोजक भण्डारीले जानकारी दिनुभयो ।

भौतिक विकासलाई मात्र विकास नमानि जनचेतनालाई पनि विकासका रुपमा हेंनुपर्ने र त्यसको लागि पालिका स्तरमा कानुन बनाउँदा शिक्षा, स्वस्थ्य र वातावरणलाई प्राथमिकतामा राखेर गर्नुपर्ने मनहरी गाउँपलिका वडा नं. ७ का कार्यबाहक वडा अध्यक्ष नवराज सुबेदीले भन्नुभयो ।

मानव अधिकार समूहका सदस्य गोबिन्द पौडेलले अधिकार खर्च हो भने कर्तव्य आम्दानि हो त्यसैले कर्तव्य बढाएर मात्र अधिकार बढाउन सकिन्छ भन्ने कुरा व्यक्त गर्नुभयो ।

मनहरीमा कति धेरै बालबिवाह हुन्छ तर त्यस्को कानुनी सजाय अहिलेसम्म नभएको र यसको लागि मानव अधिकार समूहले सजाय गर्न पहल गर्ने रेडियो मनहरीका प्रबन्ध निर्देशक शिवकुमार रिजालले भन्नुभयो ।

हरेक समुदाय नेतृत्वकर्ताको आधारमा अगाडि बढ्छ त्यसैले नेतृत्व गर्ने व्यक्ति आशा जगाउने खालको हुनुपर्ने बागमती प्रदेश बालकल्याण समाजका सदस्य प्रकाश खतिवडाले बताउने भयो ।

त्यस्तै मानव अधिकार भनेको स्वतन्त्रता समानता र न्यायको सङ्गम स्थान भएको र लोकतान्त्रिक शासन पद्धतिमा राज्यलाई मानव अधिकारको संरक्षक मानिने तर सर्वसाधारण जन्ताहरूले त्यसको अनुभूति गर्न नपाएको इन्सेक बागमती प्रदेश कार्यालयका कार्यक्रम अधिकृत बालुका न्यौपानेले व्यक्त गनु भयो ।

गण्डकी प्रदेश

मादीमा वातावरण अधिकार सम्बन्धी कार्यशाला सम्पन्न

कास्कीको मादी गाउँपालिका वडा नं. ३ मा वातावरण संरक्षण तथा अधिकार सम्बन्धी कार्यशाला चैत ७ गते सम्पन्न भएको छ ।

मानव अधिकार समूहद्धारा आयोजित कार्यशालामा गाउँपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत गोपीकृष्ण अर्यालले वातावरणको संरक्षण र अधिकार सम्बन्धी प्रशिक्षण दिनु भएको थियो ।

समूहका सचिव रूद्रनाथ अधिकारीले वातावरण संरक्षणका लागि गाउँपालिकाले वन्यजन्तु संरक्षण तथा फोहोर व्यवस्थापनका लागि नागरिकको आय आर्जन वृद्धि गर्ने खालका अनुदान कार्यक्रमलाई जोड दिनुपर्ने बताउनु भयो ।

वडा सदस्य तेजबहादुर रानाभाटले वातावरणको अधिकार मानवको नैसर्गिक अधिकार भएको भन्दै बढ्दो फोहोर मैला व्यवस्थापनका लागि पालिकाले २ स्थानमा डम्पिङ साइटको व्यवस्था गर्ने लक्ष्य रहेको

बताउनु भयो । शिक्षक सुरेन्द्र बरालले वातावरण सन्तुलनका लागि मानव र वातावरणीय तत्वबीच सन्तुलित सम्बन्ध हुनुपर्ने बताउनु भयो ।

कार्यक्रममा समूहका अध्यक्ष सपना परियार, उपाध्यक्ष चन्द्रबहादुर गुरुङ, सदस्य राजकुमार वि.क., ऋषिराम सापकोटा, इन्सेक जिल्ला सहजकर्ता सुष्मा आचार्य, आमा समूहका परिमाया गुरुङ, युवा क्लबका अध्यक्ष बुद्धि वि.क., वडा सदस्य दिप गुरुङ, सुस्मिता रानाभाट लगायतले वातावरण संरक्षणमा जोड दिनु भएको थियो । यस्तै मादी मानव अधिकार समूहको नियमित बैठक समेत सम्पन्न भएको छ ।

बाल अधिकार समूहद्वारा सडक नाटक प्रदर्शन

बाल अधिकार समूहले कास्कीको माछापुच्छ्रे गाउँपालिका-४ लाहाचोकस्थित महेन्द्र मा.वि.मा चैत १ गते सडक नाटक प्रदर्शन गरको छ ।

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) गण्डकी प्रदेश कार्यालयको सहयोगमा 'शिक्षा र स्वास्थ्यमा सचेतना बढाऔं, बालबालिकाको भविष्य सुनौलो बनाऔं' शिर्षकमा नाटक प्रदर्शन गरिएको हो ।

नाटकमा रोजिना अधिकारी, विद्या बुढाथोकी, दिब्या अधिकारी, अभय नेपाली, सृष्टि नेपाली, आयुष अधिकारी र उत्तम

अधिकारीले विभिन्न भूमिकामा रहेर नाटकमा अभिनय गरेका थिए ।

कास्की क्षेत्र नं.- ३ का प्रतिनिधिसभा सदस्य दामोदर बैरागी पौडेल, विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष टीकाराम अधिकारी, माछापुच्छे गाउँपालिकाका अध्यक्ष मीनबहादुर गुरुङले विद्यार्थीहरूले नाटकमा जिवन्त अभिनय गरेको बताउनु भयो ।

नाटकमा समाजमा देखिएको वास्तविक घटनालाई चित्रण गरिएकाले शिक्षा र स्वास्थ्यमा सचेतना फैलाउन सहयोग पुग्ने उहाँहरूले प्रतिक्रिया दिनु

लुम्बिनी प्रदेश

समाज कल्याण परिषद्का प्रतिनिधिद्वारा कार्यक्रमको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

समाज कल्याण परिषद्का प्रतिनिधि टोलीले राप्ती सोनारी गाउँपालिकामा इन्सेकद्वारा सञ्चालित कार्यक्रमको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरेको छ ।

समाज कल्याण परिषद्का प्रतिनिधि बलराम देवकोटा र दिपेन्द्र पन्तले चैत २३ गते राप्ती सोनारी गाउँपालिकामा पुगेर इन्सेक अनुगमन गरेको हो ।

उक्त टोलीले राप्ती सोनारी गाउँपालिका अध्यक्ष तप्तबहादुर पौडेल , मानव अधिकार समूह र इन्सेक कर्मचारीहरूसँगको कार्यक्रम सञ्चालन सिकाई र चुनौतीका विषयमा छलफल गरेको थियो ।

छलफलका क्रममा राप्ती सोनारी गाउँपालिका अध्यक्ष पौडेलले मानव अधिकारको सवालमा इन्सेकले उल्लेखनीय कार्य गरेको भन्दै द्वन्द्व पीडितको पहिचान, बादी, कुमाल, खुना, अल्पसङ्ख्यक लगायतका पछाडी पारिएका समुदायलाई

शिक्षा, स्वास्थ्य र खाद्य अधिकारको विशेष लक्षित कार्यक्रम साथै पाँचौ राष्ट्रिय मानव अधिकार कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्ने बताउनु भयो ।

गाउँपालिका स्तरीय मानव अधिकार समूहका संयोजक धनी वलीले शिक्षा, स्वास्थ्य र खाद्य अधिकारमा विभिन्न अभियान सञ्चालन गरेका बताउदै, कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिहरूको सहकार्य र समन्वयमा समूहले गरेको उपलब्धी तथा दिगोपनाका बारे जानकारी गराउनु भयो ।

यसैगरी, इन्सेक प्रदेश कार्यालयका कर्मचारीहरूसँग पनि टोलीले छलफल गरेको छ । इन्सेक लुम्बिनी प्रदेश संयोजक भोला महतले प्रदेश कार्यालयले पछिल्लो समय सार्बजनिक सरोकारका विषयलाई लिएर कानुन व्यवसायीहरू सँगको समन्वयमा रिट निवेदन दर्ता गर्दै आएको बताउनु भयो ।

राजनीतिक दलहरूले इमान्दारीता देखाए सङ्क्रमणकालीन अवस्था टुङ्गिने: इन्सेक अध्यक्ष डा. अर्याल

राजनीतिक दलहरूले इमान्दारीता देखाए सङ्क्रमणकालीन अवस्था टुङ्गिने इन्सेकका अध्यक्ष डा. कुन्दन अर्यालले बताउनु भएको छ ।

लुम्बिनी प्रदेशका मन्त्री कृष्ण केसी नमुनासँग फागुन ३० गते नेपालगञ्जमा भएको छलफलमा अध्यक्ष अर्यालले उक्त कुरा बताउनु भएको हो ।

राजनीतिक व्यक्तिहरुले चासो र इमान्दारीता नदेखाएका कारण सङ् क्रमणकालीन अवस्था लम्बिएको उहाँको भनाइ रहेको छ ।

शान्ति सम्झौताको लामो समयसम्म पनि द्वन्द्व पीडितहरूले सत्यको जानकारी नपाए पछि निरिह नागरिकले न्याय खोज्न अदालत गुहारेको उनको भनाइ रहेको छ । उहाँले राजनीतिक मुद्दा

भएकाले राजनीतिकरुपमा नै अगाडि बढ्नु पर्ने धारणा राख्नु भयो ।

सत्य निरुपण तथा मेलमिलाप आयोग र बेपत्ता व्यक्ति छानबिन आयोगलाई अनुसन्धानको दायरा खुम्च्याउने गरी अधिकार प्रत्योजन गरिनुले पनि पीडितहरू सत्य थाहा पाउनबाट वञ्चित भएको अध्यक्ष अर्यालले बताउनु भयो ।

अध्यक्ष अर्यालले मानव अधिकार राष्ट्रिय कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि इन्सेकले स्थानीय तह देखि संघीय तहसम्म सरकारसँग सहकार्य गरेर अगाडि बढ्ने बताउनु भयो ।

लुम्बिनी प्रदेशका मन्त्री कृष्ण केसी नमुनाले शान्ति प्रक्रियाको १८ वर्ष पछि पीडितले मुद्दा हाल्ने काम कुनै पक्षले उचालेर देशलाई फेरी को द्वन्द्वतीर धकेल्न खोजेको त होइन भन्ने आशङ्का उब्जाएको बताउनु भयो ।

उहाँले सत्य निरुपण तथा मेलमिलाप आयोगले हेर्ने विषयलाई अदालतमा लैजाने कार्यले माओवादी घटकहरूलाई फेरी एक ठाउँमा ल्याएको बताउनु भयो ।

"हामी सरकारमा भएको बेलामा सङ्क्रमणकालीन अवस्थालाई तार्किक निष्कर्षमा पुर्याउन तयार छौ ।," केसीले भन्नु भयो ।

इन्सेकका कार्यकारी निर्देशक विजयराज गौतमले राजनीतिक स्थायीत्व नभएका कारणले शान्ति प्रक्रिया टुंगो लाग्न नसकेको धारणा राख्नु भयो ।

इन्सेक लुम्बिनी प्रदेश संयोजक भोला महतले वास्तविक पीडित पहिचान गर्न आवस्यक रहेको बताउनु भयो ।

कर्णाली प्रदेश

इन्सेकले गरेका कार्यक्रम सम्बन्धमा समन्वय प्रमुखसँग छलफल

इन्सेकले गरेका कार्यक्रम सम्बन्धमा समाज कल्याण परिषदका प्रतिनिधिको टोलीले जिल्ला समन्वय समिति, सुर्खेतका प्रमुख गंगाराम सुनार र जिल्ला समन्वय अधिकारीसँग चैत २७ गते छलफल गर्नु भएको छ ।

छलफल कार्यक्रममा समाज कल्याण परिषदका अनुगमन तथा मुल्याङ्कन संयोजक बलराम देवकोटा, इन्सेकका प्रदेश संयोजक नारायण सुवेदी, कार्यक्रम अधिकृत परिस्कृत पौडेल, जिल्ला समन्वय, सुर्खेतका प्रमुख गंगाराम सुनार, समन्वय अधिकारी मेघनाथ सापकोटा लगायतका व्यक्ति सहभागि हुनु भएको थियो ।

छलफलमा समन्वय प्रमुख सुनारले इन्सेकले कोभिडको समयमा स्थानीय तहसँग समन्वय गरी स्वास्थ्य सामग्री वितरण गर्ने लगायतका काम गरेको बताउनु भयो । पछिल्लो समयमा जिल्ला समन्वयसँगको सहकार्यमा इन्सेकले सुर्खेतका न्यायिक समितिका संयोजक लगायत सदस्यलाई क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम, मानव अधिकार सम्बन्धी पाँचौ राष्ट्रिय कार्ययोजना र कार्यन्वयनको अवस्था, चौकुनै पालिकाको रेक्चामा खानेपानीको अभावका कारण बस्ती उठनुपर्ने समस्या लगायतका विषयमा सहकार्य गरी काम गरिरहेको बताउनु भयो ।

इन्सेकले मानव अधिकार सम्बन्धी पाँचौ राष्ट्रिय कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि लगातार पैरवी गरेका कारण सुर्खेतमा ६ पालिका स्तरीय र एक जिल्ला स्तरीय समिति गठन भएको समन्वय प्रमुखले जानकारी गराउनु भयो ।

आगामी दिनमा इन्सेकले ग्रामिण क्षेत्रमा रहेका महिलाको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने खालका कार्यक्रम संचालन गर्न समन्वय प्रमुख सुनारले इन्सेकलाई सुझाव दिनु भएको छ ।

समाज कल्याण परिषदका प्रतिनिधि देवकोटाले इन्सेक कर्णाली प्रदेश कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीसँग चैत २७ गते छलफल गर्नु भएको छ । छलफलका क्रममा संस्थाले आर्थिक, सामाजिक तथा साँस्कृतिक अधिकारसँग सम्बन्धीत गरेका कार्यक्रम, उपलब्धी, सिकाई, चुनौती, अभिलेख व्यवस्थापन, संस्थाको आर्थिक, प्रशासनिक नियमावली लगायतका विषयमा समाज कल्याण परिषदका प्रतिनिधि देवकोटाले छलफल गर्नु भएको थियो ।

समयमै कृषि जन्य सामाग्री उपलब्ध गराउन मागसहित मानव अधिकार समूहद्वारा कृषि मन्त्रीलाई ज्ञापनपत्र

इन्सेकद्वारा गठित कर्णाली प्रदेश स्तरीय मानव अधिकार समूहले विभिन्न माग सहित भूमी व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्री भिमप्रकाश शर्मालाई ज्ञापनपत्र बुझाएको छ । चैत २४ गते शुक्रबार समयमै अनुदानमा कृषि सामाग्री, मल, बीउबिजन उपलब्ध गराउन लगायतका माग सहित समूहको एक टोलीले मन्त्रालयमा पुगेर मन्त्री शर्मालाई ज्ञापनपत्र बुझाइएको हो ।

नेपालको संविधानको भाग ४ राज्यको निर्देशक सिद्धान्त, नीति तथा दायित्व धारा ५१ को उपधारा ङ (३) मा किसानको हकहित संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्दै कृषिको उत्पादन र उत्पादकत्व बढाउन भूउपयोग नीतिको अवलम्बन गरिने तथा उपधारा ङ को (५) मा कृषकहरुका लागि कृषि सामाग्री, कृषि उपजका मल, बीउबिजन उचित मुल्यमा र बजारको पहुँचको व्यवस्थापन गरिने जस्ता राज्यको नीति तथा हक उपभोग गर्नबाट वञ्चित रहेको भन्दै मन्त्रीको ध्यानाकर्षण गराएका हुन् ।

कर्णाली प्रदेशसँगै दैलेखको दुल्लु नगरपालिका, चामुण्डा विन्द्रासैनी नगरपालिका, तथा सुर्खेतको पञ्चपुरी नगरपालिका र बराहताल गाउँपालिकामा गुणस्तरहीन खाद्य सामाग्री बिक्री वितरणमा रोक लगाउनुपर्ने, जैविक मलको प्रयोग तथा उत्पादनलाई जोड दिनुपर्ने, रैथाने बाली उत्पादनलाई प्रोत्साहन गर्न, युवा लक्षित कृषि नीति निमार्ण गर्न, कृषि सामाग्री प्रयोगका लागि तालिमको व्यवस्थापन गर्न, माटो परीक्षण गरी कृषि उत्पादकत्व बढाउने नीति अवलम्बन गर्न लगायतका माग ज्ञापनपत्रमा उल्लेख छ ।

यस्तै वन्युजन्तुबाट हुने अन्नबालीको क्षतिलाई रोकथाम गर्न तथा अर्गानिक प्रदेश घोषणालाई यथासिघ्र कार्यान्वयनमा ल्याउनका लागि यस मन्त्रालयले तत्काल आवश्यक कानुन तथा नीति निमार्ण गरी कार्यान्वयन गर्न समेत अनुरोध गरेको छ ।

ज्ञापनपत्र बुझाउदै प्रदेश स्तरीय मानव अधिकार समुहका अध्यक्ष पदम सार्कीले कृषि क्षेत्रमा देखिएका समस्या समाधानका लागि सरकारलाई ध्यानाकर्षण गराएको बताउनुभयो । यस्तै ज्ञापनपत्र बुझदै कृषि मन्त्री शर्माले कर्णाली प्रदेशको अर्गानिक प्रदेश बनाउने विषयमा संवेदनशिल रहेको बताउनुभयो ।

जसका लागि सरकारले नक्साङ्कन गरिसकेको बताउनुभयो । प्रदेशलाई अर्गानिक प्रदेश बनाउनका लागि तीनभागमा हरियो ,पहेँलो र रातो क्षेत्र निर्धारण गरेर ४३ ओटा पालिकामा काम सुरु भइसकेको पनि जानकारी दिनुभयो । कर्णालीका तीन जिल्ला भने विषादी प्रयोगको उच्च जोखिममा रहेकाले सुर्खेत सल्यान र रुकुमपश्चिमलाई रातो क्षेत्रमा राखेर काम गर्न थालेको बताउनुभयो ।

कर्णाली प्रदेश सरकारले अर्गानिक प्रदेशका लागि प्राङगारिक ऐन बनिसकेको समेत जानकारी दिनुभयो । अब छिट्टै नियमावली बनाएर आगामी आर्थिक वर्षबाट कार्यान्वयनमा ल्याउने समेत बताउनुभएको छ ।

प्रदेश सभामा मानव अधिकारका सवालमा निरन्तर छलफल गर्ने प्रतिबद्धता: प्रदेशसभा सदस्य शाही

कर्णाली प्रदेश सभा सदस्य इन्द्राकुमारी शाहीले प्रदेश सभामा मानव अधिकारका सवालमा निरन्तर छलफल गर्ने प्रतिवद्धता जनाउनु भएको छ । मानव अधिकार संवेदनशिल विषय भएकाले सबै क्षेत्र गम्भीर हुनुपर्ने भन्दै सदनमा यसका विषयमा गहन रुपमा छलफल गर्ने प्रतिवद्धता जनाउनु भएको हो । चैत २३ गते कर्णाली प्रदेशको राजधानी सुर्खेतमा अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र इन्सेकको आयोजनामा मानव अधिकार रक्षकका लागि क्षमता विकास सम्बन्धी २ दिने कार्यशाला उद्घघाटन समारोहमा बोल्दै प्रदेश सभा सदस्य शाहीले मानव अधिकारका विषयमा सबै नागरिकलाई जानकारी गराउदै आगामी दिनमा यसको प्रभावकारितालाई मध्येनजर गर्दै काम गर्नुपर्नेमा जोड दिनुभयो । मानव अधिकारलाई सबैको

समानताका रुपमा लिन समेत प्रदेश सभा सदस्य शाहीले आग्रह गर्नुभएको छ । पार्टीगत रुपमा मानव अधिकारका विषयलाई लिइएर राजनितीक द्वन्द्व फैलिन नदिन समेत उहाँले अनुरोध गर्नुभयो ।

यस्तै उद्घघाटन समारोहमा बोल्दै इन्सेक कर्णाली प्रदेशका संयोजक नारायण सुवेदीले मानव अधिकार रक्षकका लागि आवश्यक कानुन निमार्णका लागि सरकारले ध्यान दिनुपर्ने बताउनुभएको छ । मानव अधिकार रक्षकको सुरक्षा र पहिचानको आवश्यक रहेको समेत बताउनुभयो । मानव अधिकार रक्षकले कसैको पक्षमा बोल्दा र लेख्दा सुरक्षित महशुस नहुने भएकाले पनि मानव अधिकार रक्षकले गरेका कामको मुल्याङ्कन हुनुपर्नेमा जोड दिनुभयो ।

यस्तै कार्यक्रममा बोल्दै संयोजक सुवेदीले समुदायमा हिंसा सहेर बसेका बसेका पीडितका लागि इन्सेकले न्यायिक प्रक्रियामा जानका लागि आर्थिक सहयोग गर्ने भएकाले पनि आर्थिक अवस्था कमजोर भई न्यायिक प्रक्रियामा जान चाहनेका लागि मानव अधिकार कक्षमा सिफारिस गर्न समेत तालिममा सहभागीलाई अनुरोध गर्नुभएको छ । समुदाय स्तरमा रहेका आर्थिक, सामाजिक न्यायिक, दलित, महिला, शिक्षा स्वास्थ्य र वातावरणीय जस्ता सवाललाई महत्वपुर्ण ढङ्गले उठान गर्नुपर्नेमा जोड दिनुभयो ।

उद्घघाटन समारोहमा बोल्दै मानव अधिकार रक्षक संजाल कर्णाली प्रदेश संयोजक पिताम्बर ढकालले मानव अधिकार हननका विषयलाई गम्भीरताका साथ लिनुपर्नेमा जोड दिनुभएको छ । कही कतै मानव अधिकार हनन् भएको थाहा भएमा तत्काल मानव अधिकार संजालमा खबर गर्न समेत अनुरोध गर्नुभएको छ ।

मानव अधिकार रक्षकले काम गर्नेक्रममा संवेदनशिल भएर काम गर्ने क्रममा ज्ञापनपत्र बुझाएर अनुरोध गरेर तथा शान्तिपुर्ण ढङ्गले काम गर्न सुझाव समेत दिनुभएको छ ।

यस्तै उद्घघाटन समारोहमा बोल्दै मानव अधिकार रक्षक संजाल सुर्खेत जिल्ला संयोजक सर्मिला विसीले दुई दिने तालिममा आफुले सिकेका कुरालाई समुदायमा पुगेर लागु गर्न सुझाव दिनुभएको छ ।

मानव अधिकारका सवालमा इन्सेकसँग सहकार्य गर्ने: प्रमुख सचिव डा. खनाल

मानव अधिकारका सवालमा इन्सेकसँग सहकार्य गर्ने कर्णाली प्रदेशका मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद कार्यालयका प्रमुख सचिव डा. गोपीकृष्ण खनालले प्रतिवद्धता जनाउनु भएको छ ।

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) ले ०७९ चैत १ गते वीरेन्द्रनगरमा आयोजित कर्णाली प्रदेशको मानव अधिकार अवस्थाका विषयमा सरोकारवालाबीचको अन्तरक्रिया कार्यक्रममा बोल्दै प्रमुख सचिव डा. खनालले यस्तो प्रतिवद्धता जनाउनु भएको हो ।

प्रमुख सचिव खनालले यस्ता खालका कार्यक्रमले सरकारी कर्मचारीलाई काम गर्न थप हौसला प्रदान गर्ने भएकाले आगामी दिनमा प्रदेश सरकारले सामाजिक सङ्ग संस्थासँग सहकार्य गरेर काम गर्ने बताउनु भयो ।

प्रदेश सरकारले हालसम्म ५० भन्दा बढी कानुन निर्माण गरिसकेको बताउँदै प्रमुख सचिव खनालले मानव अधिकारको अवस्थामा सुधार ल्याउन मानव अधिकार मैत्री कानुन बनाउने समेत

प्रतिवद्धता जनाउनुभयो । हरेक नागरिकले सम्मानपूर्वक बाँच्न पाउनुपर्ने अधिकारलाई मध्यनजरगर्दै सरकारले मानव अधिकारसँग सम्बन्धित आवश्यक कानुन बनाउने प्रमुख सचिव खनालले बताउनु भयो ।

मानिसले जन्मदा जात, वर्ग, धर्म तथा संस्कृति नल्याएको भन्दै प्रमुख सचिव खनालले समाजले लगाइदिएको ट्यागलाई हटाउन सबै तह र तप्काबाट लाग्नुपर्नेमा जोड दिनुभएको छ । नेपालमा हुने जातीय विभेद तथा लैङ्गिक विभेदको अन्त्य गर्नेबेला आएको समेत उहाँले बताउनुभयो । सबै नागरिकले राज्यबाट पाउनुपर्ने अधिकार समान रुपमा पाउनुपर्नेमा उहाँले जोड दिनुभयो ।

समाजमा रहेका हरेक वर्गका नागरिकलाई राज्यको मुल प्रवाहमा ल्याउनका लागि सबै सरोकारवाला निकायले पहल गर्न आवश्यक रहेको समेत उहाँले बताउनुभयो । अन्धविश्वास, चेतनाको अभाव, सबै ठाउँमा राज्यको उपस्थिति नहुँदा, डरक्रास, वैदेशिक रोजगारी र डिजिटल अपराधका कारण समाजमा मानव अधिकार उल्लङ्घन र ज्यादतीका घटनाका कारण भएको सचिवले औल्याउनु भयो । प्राइभेट सेक्टरमा भएका मानव अधिकारका

सवाललाई पनि बाहिर ल्याउनुपर्ने सचिव खनालले सुझाव दिनुभएको छ । प्रदेश सरकारले आगामी वर्षको बजेटका लागि कार्य गरिरहेकाले कर्णाली प्रदेशको मानव अधिकारका सवालमा कुनकुन शिर्षकमा बजेट छुट्टाउनु पर्छ विषय पठाइदिन समेत प्रमुख सचिवले आग्रह गर्नुभयो ।

इन्सेकका अध्यक्ष डा. कुन्दन अर्यालले मानव अधिकारको प्रत्याभूति गराउने राज्यको दायित्व भएको बताउनुभएको छ । मानव अधिकारको संरक्षण र सम्बर्द्धनका लागि सबै निकायले ध्यान दिनुपर्नेमा उहाँले जोड दिनुभयो ।

मानव अधिकार रक्षकको अधिकार संरक्षणका लागि मानव अधिकार रक्षक सम्बन्धी आवश्यक कानुन बनाएर यसको कार्यान्वयमा ध्यानदिनुपर्ने इन्सेक अध्यक्ष अर्यालले प्रदेश सरकारलाई अनुरोध गर्नुभयो ।

आगामी दिनमा द्वन्द्वकालीन घाउ सरकारले पुर्नुपर्ने समेत उहाँले बताउनु भयो । संक्रमणकालीन न्यायका सम्बन्धमा एकले अर्कालाई शंका गर्ने र विश्वास नगर्दा यो लम्बिदै गएको छ । यसलाई जतिसक्दो छिटो टुङ्गाउनु पर्ने अध्यक्ष अर्यालले जोड दिनुभयो । न्यायिक निकायबाट पीडितले न्याय पाएको अनुभूति हुने गरी विभिन्न संयन्त्रले काम गर्न अध्यक्ष अर्यालले अनुरोध गर्नुभएको छ ।

उच्च अदालत सुर्खेतका न्यायाधीश पूनम सिहं चन्दले भौगोलिक रुपमा विकट रहेको कर्णालीका नागरिक आधारभुत अधिकारबाट बञ्चित हुँदै आएको बताउनुभयो। अन्तरक्रिया कार्यक्रममा बोल्दै न्यायाधीश चन्दले नागरिकका समस्याको समाधान कसरी गर्ने ? नागरिकले आफ्नो जन्मसिद्ध अधिकार कसरी पाउन सक्छन् भन्ने विषयमा खोजी गर्नुपर्ने बेला आएको बताउनु भयो । कर्णाली प्रदेश मानवीय सूचाङ्कमा पछाडी परेको भन्दै यहाँका नागरिक रोकभोक तथा अशिक्षाबाट व्याप्त रहेका समस्यालाई निराकरण गर्नुपर्नेमा जोड दिनुभयो ।

इन्सेकका कार्यकारी निर्देशक बिजयराज गौतमले मानव अधिकारका

सवालमा स्थानीय, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा छलफल गर्नुपर्ने बेला आएको बताउनुभयो । जातिय तथा लैङ्गिक विभेद पूर्णरुपमा हटाउनुपर्ने बेला आएको समेत उहाँले तर्क गर्नुभयो ।

कर्णाली प्रदेशका मुख्य न्यायधिवक्ता नरबहादुर खड्काले मानव अधिकारका क्षेत्र चुनौतीपूर्ण रहेको भन्दै चिन्ता व्यक्त्त गर्नुभयो । समाजमा रहेका हरेक विभेदलाई जरैबाट हटाउन आवश्यक रहेको उहाँले औल्याउनु भयो । कर्णाली प्रदेशले मानव अधिकार संरक्षण र सम्बर्द्धनका लागि आवश्यक कानुन बनाउने विषयमा सकारात्मक हुने समेत प्रतिवद्धता जनाउनुभएको छ । हरेक नागरिकले एक अर्कामा सम्मानको भावना विस्तार गर्न सकेमा मानव अधिकार हननका विषयमा कमी आउन सक्ने उहाँको आँकलन छ ।

यस्तै कार्यक्रममा बोल्दै सुर्खेत प्रमुख जिल्ला अधिकारी नारायण प्रसाद सापकोटाले जन्मजात संविधानले प्रत्याभूत गरेका अधिकार हरेक नागरिकले उपभोग गर्न पाउनुपर्नेमा जोड दिनुभयो । सुर्खेतमा मानव अधिकार हननका घटना नभएको भन्दै प्रमुख जिल्ला अधिकारी सापकोटाले यदि जिल्लामा त्यस्ता घटना भएमा तत्काल कानुनको दायारमा ल्याउने समेत प्रतिवद्धता जनाउनुभएको छ । प्रशासन जनताको मौलिक हक दिलाउन सधै सकारात्मक रहेको समेत उहाँले बताउनुभएको छ ।

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग कर्णाली प्रदेशका प्रमुख लोकनाथ बास्तोलाले कर्णालीमा हुने विकासका मोडल मानव अधिकार मैत्री नभएको बताउनुभयो । हरेक नागरिकले स्वच्छ वातावरणमा बाँच्न पाउनुपर्ने र स्वच्छ हावा पाउनुपर्ने अधिकार हो तर कर्णालीका अधिकांश सडक धुलाम्मे र हिलाम्मे हुने गरेको बताउनुभयो ।

इन्सेक कर्णाली प्रदेशका संयोजक नारायण सुवेदीले मानव अधिकार सम्बन्धि कर्णालीमा देखिएका समस्याको समाधान गर्नुपर्ने बेला आएको बताउनुभयो। इन्सेकले मानव अधिकारका क्षेत्रमा आगामी दिनमा प्रदेश सरकारसँग समन्वय गरेर काम गर्न खोजेको बताउनुभयो । इन्सेकले सेवाग्राही र सेवा प्रदायक निकाय बीच रहेका समस्या समाधानका लागि पुलको कामगर्ने समेत प्रतिवद्धता जनाउनुभएको छ ।

मानव अधिकार रक्षक सञ्जाल कर्णाली प्रदेशका संयोजक पीताम्बर ढकालले कर्णालीमा मानव अधिकार मैत्री कानुन बनाउनुपर्नेमा जोड दिनुभयो । बनाइएका ऐन कानुनको कार्यान्वयनमा समेत सरोकारवालाले ध्यानदिनुपर्ने उहाँको भनाई छ ।

इन्सेकले कर्णाली प्रदेशबाट हुम्लाका इन्सेक जिल्ला प्रतिनिधि नन्द सिहंलाई २०२२ को उत्कृष्ट जिल्ला प्रतिनिधिका रुपमा सम्मान गरेको छ । मानव अधिकार उल्लङ्घन र ज्यादतीका घटनाको अभिलेखीकरणमा उल्लेखनीय काम गरेका आधारमा इन्सेकले हुम्ला जिल्ला प्रतिनिधिलाई सम्मान गरिएको इन्सेकका प्रदेश संयोजक सुवेदीले जानकारी दिनुभयो । उत्कृष्ट प्रतिनिधि सिंहलाई इन्सेकले नगद ७ हजार, मायाको चिनो, सम्मान पत्र र दोसल्लाले सम्मानित गरेको थियो । कार्यक्रमको सहजीकरण इन्सेकका प्रलेख अधिकृत पुरन प्रसाद चौधरीले गर्नुभएको थियो ।

सार्वजनिक सरोकारका सवालमा सामाजिक सङ्घसंस्थाले प्रभावकारी पैरवी गर्नुपर्नेमा जोड

सार्वजनिक सरोकारका सवालमा सामाजिक सङ्घ संस्था र नागरिक समाजका अगुवाले प्रभावकारी पैरवी गर्न इन्सेकका अध्यक्ष डा. कुन्दन अर्यालले जोड दिनुभएको छ ।

कर्णाली प्रदेशको मानव अधिकार अवस्था सम्बन्धमा फागुन ३० गते वीरेन्द्रनगरमा सामाजिक सङ्घ संस्थाका अगुवासँगको छलफलमा अध्यक्ष अर्यालले उक्त विषयमा सामाजिक सङ्घ संस्थाका अगुवालाई आग्रह गर्नु भएको हो ।

कर्णाली प्रदेशमा आर्थिक, सामाजिक र साँस्कृतिक अधिकारका थुप्रै सार्वजनिक सरोकारका सवाल भएकाले यस सवालमा सामाजिक सङ्घ संस्थाले संयुक्त रुपमा पैरवी गर्न आवश्यक रहेको इन्सेकका अध्यक्षले सुझाव दिनुभयो । कर्णालीमा पुराना सवारी साधनका कारण थुप्रै नागरिकको ज्यान गएको, पाठयपुस्तक समयमा उपलब्ध नहुँने लगायतका सवालमा नागरिक समाजले समस्या समाधाना लागि पहल गर्न इन्सेक अध्यक्ष अर्यालले अनुरोध गर्नुभयो ।

कर्णाली प्रदेशमा सार्वजनिक सरोकार सवालमा सबैले चासो दिनुपर्ने र समयमा यसको समाधान हुनुपर्नेमा अध्यक्ष अर्यालले जोड दिनुभयो ।

छलफलमा नेपाल वार एशोसियसनका उपाध्यक्ष उत्तमप्रसाद आचार्यले सुर्खेत जिल्ला लागु पदार्थ तथा दुर्व्यसनीको केन्द्र बन्दै गएको र यससँग सम्बन्धीत मुद्दाहरू अदालतमा आइरहेको बताउनु भयो । अहिलेको परिवेशमा सबैभन्दा धेरै बलात्कारको मुद्दा, दोस्रोमा सम्बन्धविच्छेद र तेस्रोमा लागु पदार्थ

दुर्व्यसनका मुद्दा रहेको उपाध्यक्ष आचार्यले बताउनु भयो ।

सामाजिक सञ्जालमा व्यापक रुपमा महिलाको चरित्र हत्या भइरहेको र यसले मानव अधिकारमा असर गरिरहेकाले यस कार्यमा समाधानको उपाय खोजिनुपर्ने मानव अधिकारका लागि एकल महिला समूहका अध्यक्ष ममता नगालले बताउनु भयो ।

यसैगरी बहुविवाह र अन्तरजातीय विवाहले महिला हिंसा बढाइरहेको फेडोका अध्यक्ष मन्जु सुनारले गुनासो गर्नुभयो । महिला हिंसा बढने प्रमुख कारण बहुविवाह भएकाले समाजमा यस्ता घटना हुन नदिन सबै लाग्नुपर्ने उहाँले बताउनु भयो ।

छलफलमा नेपाल कानुन समाज सुर्खेतका प्रमुख मातृका प्रसाद खनालले मानव अधिकारको सवालसँगसँगै अब विद्यालय शिक्षामा जोड दिनुपर्ने सुझाव दिनुभयो । यसका साथै न्यायिक समितिको काम तथा प्रकियामा चासो दिनुपर्ने र न्यायिक समिति बलियो बनाउन आवश्यक रहेको बताउनु भयो ।

लागुपदार्थ दुर्व्यसनीमा विद्यायलका विद्यार्थीको बढदो लहर रहेको मानव अधिकार रक्षक सञ्जाल कर्णाली प्रदेश संयोजक पीताम्बर ढकालले बताउनु भयो । यसको बेलैमा समाधान नभए विकराल रुप लिनसक्ने भएकाले यसको नियन्त्रणको लागि प्रहरी प्रशासन तथा सबैले हातेमालो गर्न आवश्यक रहेको बताउनु भयो ।

गैसस महासङ्घका कर्णाली प्रदेश इन्चार्ज घनश्याम केसीले बैदेशिक रोजगारीमा गएका पति र पत्नीकोसम्बन्ध र पारिवारिक बेमेलका घटनाहरू बढ्दै गएकोमा चिन्ता व्यक्त गर्नुभयो । यसैगरी वामका उपाध्यक्ष मन्जु राना क्षेत्रीले महिला हिंसाको घटनामा वामले पहल गर्दै आएको बताउनु भयो । कर्णालीमा हालसम्म बाल सुधार गृह र सेफ हाउस नभएकाले यस कार्यमा सामाजिक सङ्घसंस्थाका अगुवाले पैरवी गर्नुपर्ने कार्यक्रमका सहभागिहरूले जोड दिनु भएको थियो ।

सामाजिक सङ्घ संस्थासँगको छलफलमा इन्सेकका अध्यक्ष डा. कुन्दन अर्याल, कार्यकारी निर्देशक बिजयराज गौतम, कर्णाली प्रदेश संयोजक नारायण सुवेदी, लुम्बिनी प्रदेश संयोजक भोला महत लगायतको सहभागिता रहेको थियो ।

बलात्कार घटनाका पीडितलाई इन्सेकद्वारा सहयोग प्रदान

बलात्कार घटनाका पीडितलाई इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश कार्यालय, धनगढीले चैत २७ गते न्यायिक प्रक्रियामा सहयोग गर्न आर्थिक सहयोग प्रदान गरेको छ ।

पीडित बालिकाको पारिवारिक आर्थिक अवस्था कमजोर भएकाले न्यायिक प्रक्रियामा जानका लागि समस्या भएको भन्दै सिविन नेपालले इन्सेकलाई सहयोगका लागि सिफारिस गरेपछि इन्सेक सुदूरश्चिम प्रदेश कार्यालय, धनगढीले आर्थिक सहयोग स्वरुप ८ हजार रुपियाँ प्रदान गरेको हो ।

पीडित बालिकालाई चैत १० गते भारतको उत्तरप्रदेश रामपुर घर भई हाल धनगढी उपमहानगरपालिका-३ डेरा गरी बस्दै आएका ५० वर्षीय रिजान खानले बलात्कार गरेको आरोपमा पीडित पक्षले चैत १० गते जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा उजुरी दिनु भएको थियो ।

पीडित बालिकाको स्वस्थ्य परीक्षण चैत १० गते सेती प्रादेशिक अस्पताल, धनगढीमा गरिएको थियो ।

पीडितलाई न्यायिक प्रक्रियामा जान आर्थिक अभाव भएपछि सहयोग गरि दिन इन्सेकलाई सिफारिस गरिएको सिविन नेपाल, कैलालीका संयोजक हरीलाल चौधरीले बताउनु भयो ।

आर्थिक समस्याका कारण पीडितले न्याय पाउनबाट वञ्चित हुन नपरोस् र पीडितको न्यायमा सहज पहुँच पुऱ्याउने उद्धेश्यले पीडितहरुलाई इन्सेकले आर्थिक सहयोग प्रदान गर्दै आएको इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश कार्यालयका संयोजक खड्कराज जोशीले बताउनु भयो ।

इन्सेकले आर्थिक सहयोग गरेर न्यायिक प्रक्रियामा सहयोग गरेको भन्दै पीडितकी आमले इन्सेकलाई धन्यवाद दिनु भयो ।

आर्थिक, सामजिक तथा सांस्कृतिक अधिकारको सवालमा प्रदेश सरकारको दायित्व र भूमिका विषयक कार्यशाला

इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश कार्यालय, धनगढी र फियान नेपालको संयुक्त अयोजनामा आर्थिक, सामाजिक तथा सास्कृतिक अधिकारको सवालमा प्रदेश सरकारको दायित्व र भुमिका विषयक कार्याशाला चैत १९ गते धनगढीमा सम्पन्न भएको छ ।

इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश संयोजक खडकराज जोशीले नागरिकको जिवनसँग जोडिएको शिक्षा, स्वास्थ्य, खाद्य, लैङ्गिक हिंसा र स्वास्थ्य वातावरणको अधिकारको सवालमा बनेका कानुन तथा ऐनको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न आग्रह गर्नु भयो ।

सुदूरपश्चिम प्रदेशका सभा सदस्य प्रकाशबहादुर बमले भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्न सके मानव अधिकार लगायत सबै प्रकारको विकास गर्ने सकिने र नागरिक समाजले मानव अधिकार विकासका लागि

प्रदेश सरकारलाई खबरदारी गर्नु पर्ने र नागरिकका अधिकारका सवालहरुलाई प्रदेश सभामा उठाउने प्रतिवद्धता जाहेर गर्नु भयो ।

सुदूरपश्चिम प्रदेश सभाका सदस्य रमेश धामीले प्रदेश सरकारले मानव अधिकार संरक्षण गर्नका लागि गुणस्तरीय शिक्षामा जनसहभागिता बढाउनु पर्ने बताउनु भयो ।

सुदूरपश्चिम प्रदेश सभाका सदस्य डाक्टर तारादत्त जोशीले नागरिकलाई अभाव र गरिबी तथा पछ्यौटेपन हटाउन स्रोतमा समान वितरण र पहुँचको व्यवस्था गरी उत्पादनमुखी कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्नु पर्ने बताउनु भयो ।

सुदूरपश्चिम प्रदेश सभाका सदस्य

जानकी बमले प्रदेश सरकारले पूर्णता नपाएका कारण मानव अधिकारको सवालमा थुप्रै समस्या देखिएका र नागरिकको अधिकारको सुनिश्चितताका लागि सबैले साँफ रुपमा सहकार्य गरेर अगाडी बढ्नु पर्ने बताउनु भयो ।

सुदूरपश्चिम प्रदेश सभा सदस्य कैलाश चौधरीले प्रदेश सरकारको वजेट कार्यकर्तामूखी भएका करण मानव अधिकारका सवालमा काम हुन नसकेको र कार्यक्रममा उठेका आर्थिक, समाजिक तथा सांस्कृतिक अधिकारको सवालहरुलाई प्रदेश सभाको बैठमा उठाउने प्रतिवद्धता जाहेर गर्नु भयो ।

सुदूरपश्चिम प्रदेशका मुख्य न्यायाधिवक्ता कुलानन्द उपाध्ययले प्रदेश सरकारले ६८ ओटा कानुन पास गरेको भए पनि ४३ ओटा कानुनले मात्रै पूर्णता पाएका र कानुनको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि जिम्मवारीमा रहेकाहरुले व्यवहार र आचरणमा सुधार गरेर काम गर्न आवश्यक रहेको बताउनु भयो । राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगका मानव अधिकार अधिकृत गणेश जोशीले प्रदेश सरकारको नीति तथा कार्यक्रमको वितरणमूखी वजेटलाई परिणाममूखी बनाउन प्रभावकारी अनुगमन गर्नु पर्ने बताउनु भयो ।

पत्रकार महासंघ सुदूरपश्चिम प्रदेशका पूर्वअध्यक्ष अर्जुन शाहले प्रदेश सरकारले आर्थिक सुशासन कायम गर्न स्थानीय सरकारसँग समन्वय,सहकार्य बढाई कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा ध्यान दिन आवश्यक रहेको बताउनु भयो ।

अपाङ्ग सर्वाङ्गिण विकासका अध्यक्ष नन्दराज भट्टले अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका लागि निःशुल्क शिक्षा, स्वास्थ्य नभएको र हिंसामा परेकी अपाङ्ग महिलाका लागि सुरक्षीत आवास नभएकाले प्रदेश सरकारको ध्यान जान आवश्यक रहेको बताउनु भयो ।

आदिबासीजनजाति महासङ्घका अध्यक्ष दलबहादुर घर्तीमगरले प्रदेश सरकारले आदिबासी जनजातिहरुको भाषा र संस्कृति संरक्षण गर्न नीति निर्माण गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न प्रदेश सभाका सदस्यहरुले सहयोग गर्न अनुरोध गर्नु भयो ।

बेलौरी नगरपालिकास्तरीय मानव अधिकार समुहका अध्यक्ष पदम शाहले कैलाली र कञ्चनपुर जिल्लाका भारतसँग जोडिएका खुला सिमानाका कारण युवाहरु लागु औषधको शिकार भइरहेको अवस्थामा प्रदेश सरकारले प्रहरीसँग मिलेर अनुगमनलाई तिब्र बनाउनु पर्ने बताउनु भयो ।

कैलारी गाउँपालिकस्तरीय मानव अधिकार समुहका सचिव ज्ञानु चौधरीले कैलारी गाउँपालिका अधिकांस स्थानहरु डुवान तथा विपद् प्रभावित क्षेत्र भएका कारण वर्षेखेती भन्दा चैते धानखेतीमा प्रदेश सरकारले नीति तथा कार्याक्रम बनाउनु पर्ने बताउनु भयो ।

इन्सेक र लेखापरीक्षक टोलीद्वारा कार्यक्रमको अनुगमन

इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश कार्यालय, धनगढी र लेखापरीक्षकको टोलीद्वारा घोडाघोडी नगरपालिकामा सञ्चालन भइरहेको स्थानीय समुदायलाई सचेत पार्दै सरोकारवाला निकायलाई जवाफदेही बनाउने कार्यक्रम अन्तर्गतका गतिविधिहरुको चैत ८ गते अनुगमन गरिएको छ ।

इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश संयोजक खडकराज जोशीले अनुगमनका क्रममा मानव अधिकार समुहले गरेको काम प्रसन्शनीय रहेकाले आगामी दिनहरुहमा पनि नगरपालिकाको नीति तथा कार्यकम र मानव अधिकार सम्बन्धि ऐन कानुन कार्यान्वयनका लागि इन्सेकले मानव अधिकार समुहसँग सहकार्य गर्ने बताउनु भयो ।

मानव अधिकार समुहकी अध्यक्ष सावित्रा आचार्याले मानव अधिकार समुहमा आवद्ध भएर काम गर्दा धेरै कुरा सिक्ने मौका मिलेको र व्यक्तिगत जिवनमा नै परिवर्तन आएकोले सिकाईलाई निरन्तरता दिइरहने अनगुमगन टोलीसँग प्रतिवद्धता जाहेर गर्नु भएको थियो ।

मानव अधिकार समुहकी कोषाध्यक्ष आशा परियारले स्थानीय समुदायमा देखिएका शिक्षा, स्वास्थ्य, खाद्य जस्ता मानव अधिकारका सवालमा देखिएका समस्यालाई समाधानका लागि मानव अधिकार समुहले पटकपटक पालिकालाई ध्यानाकर्षण गर्दै आइरहेको बताउनु भयो ।

मानव अधिकार समुहका सदस्य बिरेन्द्र शाहले मानव अधिकार समुहलाई दिगोपना दिनका लागि स्थानीय तहमा वैधानिक रुपमा दर्ता गरी स्थानीय तहसँग मिलेर कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने योजना रहेको बताउनु भयो ।

यसैगरी अनुगमन टोलीले कञ्चनपुर जिल्ला बेलौरी नगरपालिमा सञ्चालन भइरहेको स्थानीय समुदायलाई सचेत पार्दै सरोकारवाला निकायलाई जवाफदेही बनाउने कार्यक्रमको चैत ८ गते अनुगमन गरेको थियो ।

बेलौरी नगरपालिकास्तरीय मानव अधिकार समुहका अध्यक्ष गोविन्दप्रसाद सापकोटाले मानव अधिकार समुहलाई दिगोरुपमा निरन्तरता दिनका लागि बेलौरी नगरपालिकामा विधिवत रुपमा दर्ता गरिसकेकाले सेवा प्रवाहका लागि कार्यालयको स्थापना गर्ने योजना रहेको बताउनु भयो ।

अनुगमन टोलीले मानव अधिकार समुहका पदाधिकारी, बाल अधिकार चेतना समुहका पदाधिकारी, संरक्षक शिक्षकसँग कार्यक्रमको प्रभावकारीता, समस्या र आगमी योजनाका बारेमा छलफल तथा अन्तरक्रिया गर्नु भएको थियो । अनुगमन टोलीमा इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश संयोजक खडकराज जोशी, कार्यक्रम फोकल पर्सन राजकुमार चौधरी, लेखापरीक्षक विवेक अधिकारी र किरण तिरुवाको सहभागिता रहेको थियो ।

जि.प्र.का.का.द.नं. ६/०४८/०४९
स.क.प.आ.नं. ११४४९, पान नं. ३००९३१९७६

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)

२०७९ चैत १६ गते

नेपाल सरकारले २०७९ फागुन २९ गते राजपत्रमा प्रकाशन गरेको सहिदको सूची सम्बन्धमा इन्सेकको धारणा

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) ले सन् १९९२ देखि निरन्तर नेपालको मानव अधिकार अवस्थाकाबारेमा अभिलेख गर्दै आएको छ । यसले गरेको अभिलेखमा यस अवधिमा भएका मानव अधिकार उल्लङ्घन तथा ज्यादतीबाट पीडितको गुणात्मक तथा परिमाणात्मक तथ्याङ्क सङ्ग्रहित छ । नेपालको लोकतान्त्रिक आन्दोलन तथा १० वर्ष लामो सशस्त्र द्वन्द्व (२०५२ फागुन १ देखि २०६३ मङ्सिर ५ गतेसम्म) का क्रममा मारिएका, बेपत्ता पारिएका तथा घाइतेको विवरण सूची इन्सेकसँग उपलब्ध छ ।

सशस्त्र द्वन्द्वको अवधिमा मारिएका, बेपत्ता पारिएका, घाइते र अङ्गभङ्ग भएका व्यक्तिको विवरण समेटेर इन्सेकले द्वन्द्वपीडित पार्श्वचित्र प्रकाशन गरिसकेको छ । जसमा सशस्त्र द्वन्द्वका क्रममा १३ हजार २ सय ४८ जना मारिएका र ९ सय ३१ जना बेपत्ता पारिएको उल्लेख छ । द्वन्द्वपीडित पार्श्वचित्र मानव अधिकार उच्चायोगको कार्यालयले सन् २०१२ मा प्रकाशन गरेको नेपाल द्वन्द्व प्रतिवेदनको मुख्य स्रोत समेत हो ।

नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्को २०७९ फागुन १५ गतेको बैठकले नेपालको राष्ट्रिय हित, लोकतन्त्र पुनर्स्थापना र अग्रगामी परिवर्तनका लागि भएको सशस्त्र सङ्घर्ष र क्रान्तिका क्रममा शहादत प्राप्त गर्ने व्यक्तिहरूलाई सहिद घोषणा गर्ने निर्णय गरेको छ । सरकारले प्रकाशन गरेको सहिदको सूचीसँग इन्सेकको तथ्याङ्क रुजु गर्दा नाम दोहोरिएको, कतिपय नामहरू छुटेको, कुनै नामका सन्दर्भमा विवरण नै नभएको समेत देखियो ।

मन्त्रिपरिषद्को निर्णय बमोजिम गत फागुन १५ गतेको नेपाल राजपत्रमा ८ हजार ४ सय ७० जनालाई सहिदको सूचीमा समावेश गरिएको छ । सूचीकृत सहिदहरूमा अधिकांश सशस्त्र द्वन्द्वकालका मृतक रहेका छन् । इन्सेकले तत्कालीन राज्य व्यवस्था अनुसारका पाँच विकास क्षेत्र अनुसार अभिलेख राखेकोमा हाल सात प्रदेश भएको छ । रुकुम र नवलपरासी जिल्लालाई विभाजन गरिएको छ । त्यसैले यी दुई जिल्लालाई अलग्गै राखी अन्य जिल्लाको अभिलेखलाई प्रादेशिक ढाँचामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

इन्सेकको अभिलेख अनुसार २०५२ फागुन १ देखि २०६३ मंसिर ५ गतेसम्म सशस्त्र द्वन्द्वको नाममा दुबै पक्षबाट गरी देशभर १३ हजार २ सय ४८ जनाको हत्या भएको थियो । जसमा राज्य पक्षबाट ७ हजार ९ सय ५ जना र अन्य पक्षबाट ५ हजार ३ सय ४३ जना रहेका छन् । ५ हजार ३ सय ४३ जनामध्ये माओवादी पक्षबाट ५ हजार ४९ जनाको हत्या भएको थियो ।

दण्डहीनताको विरोध गरौं, मानव गरिमाको रक्षा गरौं !

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)
नागार्जुन नपा-१०, स्यूचाटार, पत्रमञ्जुषा: २७२६, काठमाडौं, फोन: ५२१८७७०, फ्याक्स: ५२१८२५१
इमेल: insec@insec.org.np, वेबसाइट: www.insec.org.np, www.inseconline.org

जि.प्र.का.का.द.नं. ६/०४८/०४९
स.क.प.आ.नं. ११४४९, पान नं. ३००९३१९७६

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)

दण्डहीनताको विरोध गरौं, मानव गरिमाको रक्षा गरौं !

सरकारले राजपत्रमा प्रकाशन गरेकामध्ये इन्सेकको अभिलेखमा रहेका ६ हजार १४ जनाको नाम फेला परेको छ भने २ हजार ४ सय ५६ जनाको नाम फेला परेन । फेला परेकामध्ये राज्य पक्षबाट मारिएका ४ हजार ९ सय ५० जना र अन्य पक्षबाट मारिएका १ हजार ६४ जना रहेका छन् । राजपत्रमा प्रकाशित सहिदहरूको सूचीमा सबैभन्दा बढी कर्णाली प्रदेशका १ हजार ५ सय ८१ जना रहेका छन् । जसमध्ये इन्सेकको अभिलेखमा रहेका १ हजार २ सय ६२ जना छन् । कोशी प्रदेशमा १ हजार १ सय ६७ जनालाई सरकारले सहिद घोषणा गरेकामा इन्सेकले राखेको अभिलेखमा रहेका ८ सय ४३ जना समेटिएका छन् । मधेस प्रदेशमा सरकारले ७ सय ९ जनालाई सहिद घोषणा गरेकामा इन्सेकको अभिलेखमा रहेका ४ सय ९० जना समावेश भएको पाइएको छ ।

यस सर्न्दभमा समग्र तथ्याङ्क यसप्रकार प्रस्तुत गरिएको छ :

प्रदेश/जिल्ला	राजपत्रमा प्रकाशित	इन्सेकमा अभिलेखित	इन्सेकको अभिलेखमा रहेका			इन्सेकको अभिलेखमा नभएका
			राज्य पक्ष	अन्य पक्ष	जम्मा	
कोशी	११६७	१८५३	७०३	१४०	८४३	३२४
मधेस	७०९	१०६३	३५२	१३८	४९०	२१९
बागमती	१११३	२१३२	७०६	२५९	९६५	१४८
गण्डकी	६८६	११७०	४५८	११९	५७७	१०९
लुम्बिनी	१५६७	२५६२	४७५	१३३	६०८	९५९
कर्णाली	१५८१	२१४०	१११०	१५२	१२६२	३१९
सुदूरपश्चिम	१००५	१५५३	७३६	५३	७८९	२१६
नवलपरासी	५८	२१४	३८	१२	५०	८
रुकुम	५८४	५६१	३७२	५८	४३०	१५४
जम्मा	**८४७०**	**१३२४८**	**४९५०**	**१०६४**	**६०१४**	**२४५६**

(स्रोत: द्वन्द्वपीडित पार्श्वचित्र:इन्सेक)

त्यसैगरी बागमती प्रदेशका १ हजार १ सय १३ जना सहिदको सूचीमा रहेकामा ९ सय ६५ जना इन्सेकमा अभिलेखित व्यक्तिको नाम रहेको छ । गण्डकी प्रदेशमा ६ सय ८६ जनालाई सहिद घोषणा गरिएकोमा इन्सेकमा अभिलेखित ५ सय ७७ जना समेटिएका छन् । लुम्बिनी प्रदेशका १ हजार ५ सय ६७ जनालाई सहिद घोषणा गरिएकामा इन्सेकको अभिलेखमा रहेका ६ सय ८ जना समाविष्ट छन् । सुदूरपश्चिमका १ हजार ५ जना सहिदमध्ये इन्सेकको द्वन्द्वपीडित पार्श्वचित्रमा रहेका ७ सय ८९ जनाको नाम समावेश छ । त्यसैगरी नवलपरासीका ५८ जना सहिदमध्ये ५० जनाको नाम इन्सेकको अभिलेखमा पनि छ । रुकुमका ५ सय ८४ जना सहिदमध्ये ४ सय ३० जनाको नाम इन्सेकमा पनि अभिलेख छ ।

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)
नागार्जुन नपा-१०, स्यूचाटार, पत्रमञ्जुषा: २७२६, काठमाडौं, फोन: ५२१८७७०, फ्याक्स: ५२१८२५१
इमेल: insec@insec.org.np, वेबसाइट: www.insec.org.np, www.inseconline.org

जि.प्र.का.का.द.नं. ६/०४८/०४९
स.क.प.आ.नं. ११४४९, पान नं. ३००९३१९७६

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)

सरकारले जारी गरेको सूचीमा विस्तृत शान्ति सम्झौतापछि विभिन्न घटनामा मारिएका कति व्यक्तिलाई सहिद घोषणा गरियो भन्ने एकीन गरिएको भेटिँदैन । पछिल्लो पटक झैझगडा र दुर्घटनामा ज्यान गुमाएका व्यक्तिलाई समेत सहिद घोषणा गर्नुपर्ने र १० लाख रुपियाँ आर्थिक सहयोगका लागि दबाब दिने प्रचलन समेत बढेको देखिन्छ ।

कसलाई सहिद मान्ने र कसलाई नमान्ने ? भन्नेबारे विवाद आउन थालेपछि सरकारले २०६२/०६३ सालको जनआन्दोलन लगत्तै यस विषयलाई व्यवस्थित गर्न दुई आयोगसमेत बनायो । तर, प्रतिवेदनहरू हालसम्म पनि कार्यान्वयन भएको छैन । 'आफू मर्छु भन्ने जान्दाजान्दै आस्थाका लागि जीवन अर्पण गर्ने, मर्छु भन्ने नलागी होमिएका र आर्थिक लाभ केन्द्रित' भएका गरी लाई तीन प्रकारको सूचीमा राख्नुपर्ने सुझावसहित प्रतिवेदन कार्यदलले बुझाएको थियो। दलीय स्वार्थका आन्दोलन, अज्ञात समूहका आक्रमण तथा हत्या, सवारी दुर्घटनालगायतबाट ज्यान गुमाएकालाई पनि सहिद घोषणा गरिनु हुँदैन भन्ने ती आयोगका प्रतिवेदनहरूको जोड थियो । मोदनाथ प्रश्रित तथा नवराज सुवेदी आयोगले दिएको प्रतिवेदनअनुसार सहिद घोषणा गर्नु पर्दछ र यस्तो संवेदनशील विषयलाई राजनीतिक सौदाबाजीका लागि दुरुपयोग गर्नु हुँदैन । साथै, विस्तृत शान्ति सम्झौताको मार्गदर्शनअनुसार २०५२ फागुन १ देखि २०६३ मंसिर ५ गतेसम्म सशस्त्र द्वन्द्वका क्रममा मारिएका र बेपत्ता पारिएकाहरूको सूची अगाडि राखेर सङ्क्रमणकालीन न्यायको प्रकृया अगाडि बढाउन आवश्यक संयन्त्रहरूको व्यवस्था गर्न सरकारको ध्यान केन्द्रित हुनु पर्दछ । तसर्थः बेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानबिन, सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप आयोग ऐन, २०७१ लाई संशोधन गर्न बनेको विधेयकलाई द्वन्द्वपीडित र मानव अधिकार समुदायको मागअनुसार आवश्यक संशोधनसहित पारित गरी सङ्क्रमणकालीन न्यायको प्रकृयालाई गति दिने कार्यभारलाई पहिलो प्राथमिकतामा राख्न इन्सेक सरकारसँग माग गर्दछ ।

डा. कुन्दन अर्याल
अध्यक्ष

दण्डहीनताको विरोध गरौं, मानव गरिमाको रक्षा गरौं !

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)
नागार्जुन नपा-१०, स्यूचाटार, पत्रमञ्जुषाः २७२६, काठमाडौं, फोनः ५२१८७७०, फ्याक्सः ५२१८२५१
इमेलः insec@insec.org.np, वेबसाइटः www.insec.org.np, www.inseconline.org

जि.प्र.का.का.द.नं. ६/०४८/०४९
स.क.प.आ.नं. ११४४९, पान नं. ३००९३१९७६

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)

२०७९ चैत ७ गते

सन्दर्भः अन्तर्राष्ट्रिय जातीय तथा रङ्गभेद विरुद्धको दिवस (२१ मार्च)

जातीय विभेद र छुवाछुतप्रति शून्य सहनशीलता सुनिश्चित गरियोस्

अन्तर्राष्ट्रिय जातीय तथा रङ्गभेद विरुद्धको दिवस (२१ मार्च) को अवसरमा हामी नेपालमा जातीय विभेदका कुनै पनि घटनाप्रतिको शून्य सहनशीलताको नीतिलाई इमानदारीका साथ पालन गर्न राज्यका सबै निकायसँग आह्वान गर्दछौँ ।

नेपालले सन् १९७१ मै संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय अन्तर्राष्ट्रिय रङ्गभेद विरूद्धको महासन्धि १९६५ लाई अनुमोदन गरिसकेको छ भने २०६२/६३ को जन आन्दोलनपछि पुनर्स्थापित संसदले २०६३ सालमा देशलाई छुवाछुत मुक्त राष्ट्र घोषणा गरिसकेको छ । साथै, नेपालको संविधानले जातीय भेदभाव विरुद्धको हक र दलितको हकलाई मौलिक हकका रूपमा सुनिश्चित गरेको छ । जातीय भेदभाव तथा छुवाछुत (कसुर र सजाय) ऐन २०६८ ले जातीय छुवाछुत र भेदभावलाई अपराधको श्रेणीमा राखेको छ । नेपाल सरकार र मातहतका निकायबाट हामी यस्ता कानुनी व्यवस्था र प्रतिबद्धताको स्मरण गराउन चाहन्छौँ ।

कुनै न कुनै रूपमा नेपालमा आज पनि विद्यमान जातीय विभेद तथा छुवाछुतको सम्पूर्ण रूपमा अन्त्य गरी नेपाल सरकारले अन्तर्राष्ट्रिय समुदाय समक्ष गरेको प्रतिबद्धता, संविधान र कानुनअनुसार दलित समुदायको मानव अधिकार, आत्मसम्मान र सामाजिक न्याय सुनिश्चित गर्न माग गर्दछौँ ।

डा. कुन्दन अर्याल
अध्यक्ष

इन्सेक बुलेटिन

दण्डहीनताको विरोध गरौं, मानव गरिमाको रक्षा गरौं !

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)
नागार्जुन नपा-१०, स्यूचाटार, पत्रमञ्जुषाः २७२६, काठमाडौँ, फोनः ५२१८७७०, फ्याक्सः ५२१८२५१
इमेलः insec@insec.org.np, वेबसाइटः www.insec.org.np, www.inseconline.org